

Hur pedagogers ord kan påverka barns identitetsutveckling

Sara Börjesson & Ria Axelsson

SAMMANFATTNING

Denna uppsats baseras på tanken att ord påverkar oss människor på olika sätt. Uppsatsen vinklas till att undersöka vilka slags tilltal som förekommer i förskolans verksamhet och hur pedagoger talar till och benämner barn. Syftet med studien är att få bredare kunskap och förståelse av ordens betydelse för barns identitetsutveckling. Detta sker genom att bakgrund och tidigare forskning kring ämnet först redogörs, som sedan tillsammans med våra egna tidigare erfarenheter utgör en tolkningsram, för vilket studiens analys och diskussion kommer förhålla sig till. Studien baseras sedan på observationer på två förskolor och intervjuer med fyra pedagoger. De centrala begrepp som framkommer i tidigare forskning är barnperspektiv, barns perspektiv, punktuellt och relationellt perspektiv, diskursiv medvetenhet och praktisk medvetenhet, samt utvecklingsperspektiv och interaktionsprocess utifrån kontext. Av studien framgår det att pedagoger har ett uppdrag att stödja barns identitetsutveckling, där reflektion gällande sitt eget bemötande är väsentligt för att främja bemötande på ett gynnsamt sätt för barns identitetsutveckling. Sammanfattningsvis bidrar studien till en förståelse för att tilltal som kan främja barns identitetsutveckling, sker på olika sätt i förskolan, men som nödvändigtvis inte är avgörande för utvecklingen.

Nyckelord:

Pedagogers bemötande, tilltal, barns identitetsutveckling, power of words, early childhood education.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	5
Ordens påverkan.....	5
Pedagogers förväntan på barn	6
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	7
Centrala begrepp	7
1. BAKGRUND	8
Läroplanen om barns identitetsutveckling	8
Definition av positivt respektive negativt tilltal	9
Tillrättavisning och uppmuntran	10
Anknytningsteorin i förhållande till pedagogers bemötande	11
2. TIDIGARE FORSKNING	12
Barns identitetsutveckling	12
Ordens makt	14
Pedagogers bemötande av barn	15
Att betrakta barn utifrån Barnperspektiv och Barns perspektiv	16
Att betrakta barn utifrån olika förhållningssätt	17
Pedagogens roll gällande barns identitetsutveckling.....	18
Pedagogers olikheter	19
Sammanfattning av tidigare forskning	19
3. METOD.....	21
Kvalitativ forskningsmetod	21
Hermeneutik	21
Förarbete av studien	22
Observation	23
Intervjuer	24
Urval till studien.....	25
Etiska aspekter.....	26
Definition av transkribering och våra benämningar.....	27
Analysmetod.....	28
4. RESULTAT	30
Pedagogernas olika sätt att tilltala barnen	30
<i>Tilltal genom ömhetsord.....</i>	<i>30</i>
<i>Tilltal i betonad och skarp röst .....</i>	<i>31</i>
<i>Tilltal genom tillsägelse .....</i>	<i>32</i>
<i>Tilltal genom uppmuntran, bekräftelse och beröm. ....</i>	<i>33</i>
<i>Tilltal genom suckar.....</i>	<i>34</i>

Olika sätt pedagoger benämner barn	35
<i>Benämning; Vad gullig du är</i>	35
<i>Benämning; jag känner dig, du kan</i>	36
<i>Benämning; Du bara pratar och pratar</i>	37
<i>Benämning; Hur ska det gå för er?</i>	37
Pedagoger talar om barnen	38
<i>Pedagoger talar över huvudet på barnen</i>	38
<i>Pedagoger berättar om barnen för oss observatörer</i>	39
<i>Pedagog berättar; han är inte den typen</i>	39
Pedagoger delger sina reflektioner kring bemötande av barnen	40
<i>Pedagoger beskriver betydelsen av uppmuntran för det pedagogiska arbetet</i>	41
Pedagoger definierar positivt och negativt tilltal	42
5. DISKUSSION	43
Metoddiskussion.....	43
Pedagogers tilltal & benämningar i förskolan i förhållande till barns identitetsutveckling.	44
Pedagogers perspektiv	45
Pedagogers syn på barns identitetsutveckling	46
Pedagogers bemötande påverkar barns identitetsutveckling.....	47
Pedagogers olikheter	48
Barns utveckling av tilltro till sin egen förmåga som grund för identitetsutveckling	48
Pedagogers roll som vägledande och stödjande	49
Slutsats	51
6. REFERENSLISTA.....	52
7. BILAGOR	55

INLEDNING

När vi tänker tillbaka på vår barndom, kan vi minnas hur ord talats ut över oss, som vi idag kan se mer eller mindre blivit den identitetsbild vi har av oss själva såväl då som nu. Faite R-P. Mack och Vernon G. Smith (2006) belyser i sin forskning, att ord kan påverka barns identitetsutveckling. Mariann Ernö (2005) menar att människan är en identitetssökande varelse, där det är i samspel med andra och i andra människors bemötande, som identiteten formas. Detta belyser även Britt Tellgren (2004) då hon i sin avhandling poängterar att erfarenheter vi har om oss själva indirekt kommer från respons vi får från andra. I läroplanen för förskolan står det ”att förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin identitet och känner trygghet i den” (Skolverket, 2016, s.9). I Läroplanen beskrivs även att barn ska ges stöd i att utveckla självförtroende, samt en positiv uppfattning om sig själva och att inget barn ska utsättas för diskriminering eller kränkande behandling. Barn ska få uppleva sitt eget värde, där en grund av tilltro till egen förmåga och delaktighet ska läggas och kunna växa. Anna-Maija Puroila och Eila Estola (2014) stryker även under att relationerna och mötet med föräldrar och vuxna, redan från tidig ålder kan ha stor inverkan på barns identitetsutveckling. De belyser att det inte finns något stort utbud av tidigare forskning gällande vuxnas ords betydelse för barns identitetsutveckling. Om pedagoger är omedvetna om den makt de besitter i användandet av ord, kan detta bli ett problemområde för barns utveckling (Mack & Smith, 2006).

Ordens påverkan

Ernö (2005) hävdar att bekräftelse och ökad självkänsla leder till personlig utveckling och att identitet formas i samspel med andra. Hon anser att vår jag-uppfattning formas i andra människors bemötande. Det innebär att de tolkningar vi gör om värderingar vi uppfattar att andra har om oss, leder till att vi drar en slutsats om oss själva utifrån dessa tolkningar. Av hennes studie framkom det att erkännande, respekt, jämlikt bemötande och att som människa få bli sedd och hörd, är betydelsefullt för psykiskt välmående. Eftersom ord och bemötande på så sätt kan påverka identitetsprocessen kan det anses vara relevant att som pedagog förstå kraften och makten i ord, samt vikten av positiva och uppmuntrande ord (Ernö, 2005). Om ett specifikt ord uttalas över ett barn, det vill säga exempelvis benämns som bråkig, kan barnet ta till sig ordet som sin identitet och bära med sig den identiteten genom livet (Mack & Smith, 2006). Det pedagoger uttrycker till barn, som benämner deras beteende, kan formas till den bild barnet sedan har av sig själv. Dessa uttryck kan grundas i pedagogers förväntan på barn.

Pedagogers förväntan på barn

När en förväntan vilar över ett barn, att denne ska agera på ett visst sätt, skapar den vuxne en identitetsbild av barnet. Detta kan resultera i att barnet agerar i enlighet med det som förväntas av barnet (Mack & Smith, 2006). Anna Jober (2015) förklarar att forskning visar att pedagogers förväntningar även kan påverka barns framtida prestationer. Det hon syftar på är att förväntningar den vuxne har av barnet, exempelvis att barnet är bråkig eller ställer till med problem, kan barnet identifiera sig med den förväntan. På så sätt kan barnet förknippa sig som bråkig, eller till och med oönskad och agerar i enlighet med den förväntan. Studier visar även att pedagoger omedvetet bemöter barn på olika sätt. Vissa pedagoger uttrycker sig mer positivt till vissa grupper av barn och uttrycker mer negativa kommentarer till andra grupper av barn. På så sätt blir det som om barn kategoriseras in i olika "grupper" av olika benämningar, exempelvis som de "stökiga", de "lugna" och så vidare. Jober (2015) menar att ett problem skapas när pedagoger formar en förutfattad bild av barnen, utifrån hur de agerar, vilket vidare kan leda till att barnen presterar sämre.

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Eftersom barn och deras identitetsutveckling kan påverkas av pedagogers ord, såväl positivt som negativt, blir det väsentligt att undersöka på vilka sätt ord förekommer i förskolan (Mack & Smith, 2006). Genom ökad förståelse för pedagogers användande av ord, samt deras reflektioner kring ordens betydelse, kan en bredare kunskap öka gällande pedagogers roll i förhållande till barns identitetsutveckling, vilket kan främja yrkesrollen. Med detta som utgångspunkt syftar denna studie till att få bredare kunskap och förståelse för ords betydelse i förhållande till barns identitetsutveckling, där vi kommer undersöka hur pedagoger talar till och benämner barn i förskolan, samt deras reflektioner kring detta.

Forskningsfrågor denna studie utgår från:

- Vilka olika slags tilltal sker från pedagog till barn, under vardagliga situationer i förskolan?
- Hur kan pedagogers tilltal och benämningar förstås i förhållande till barns identitetsutveckling?

Centrala begrepp

Genom studien kommer olika centrala begrepp att användas, vilket kort kommer introduceras nedan, för att ge läsaren tydlighet. För att skapa tydlighet för läsaren över studiens empiri, kommer pedagogers ord belysas utifrån tre kategoriseringar vi har skapat, för att strukturera den insamlade empirin. Studiens kategorisering kommer att belysa pedagogers ord i förskolan som att de tilltalar barn, benämner barn och talar om barn. Med tilltalar barn, syftar vi på hur pedagoger talar till barn, vilket även är definitionen enligt Svenska Akademiens ordbok (2004). Det vill säga på vilka sätt, såsom ordval, tonlägen, kroppsspråk, och så vidare. Med *benämning*, syftar vi på hur pedagoger talar specifika ord över barn och på så sätt benämner barn. Exempelvis genom att de uttrycker att barnen är på ett visst sätt, att nämna eller kalla vid något namn och så vidare (Svenska Akademiens ordbok, 1903). Vi anser även att benämning tillhör situationer när pedagoger antyder att barn är eller agerar på ett visst sätt. Med *talat* om barn, syftar vi på de tillfällen pedagoger berättar något om barnen, som kan kopplas till deras agerande, identitet och dylikt (Svenska Akademiens ordbok, 2002). Vi kommer även beröra begreppet *jag-uppfattning*, vilket innebär barns egna uppfattning om sig själva (Ernö, 2005, Skolverket, 2016). All tidigare forskning, bakgrund, samt egna erfarenheter kommer tillsammans utgöra den *tolkningsram*, studiens analys och diskussion i förhållande till resultatet, baseras på. Begreppet tolkningsram kommer presenteras mer utförligt i metoden.

1. BAKGRUND

Nedan redogörs för grundläggande bakgrundsinformation kring ämnet som är relevant för att förstå barns rättigheter till utveckling i förskolan utifrån styrdokument, policys och läroplanen. Detta för att få en bakgrund, till varför pedagogers bemötande och tilltal blir väsentligt att reflektera över, i förhållande till barns rätt att utvecklas i sin identitet. Inledningsvis redogör vi för vad förskolans styrdokument belyser är viktigt idag gällande barns identitetsutveckling och dess strävansmål, för att förstå pedagogers roll inom detta. Därefter lyfter vi definitionen av negativt och positivt tilltal, samt kort berör tillsägelse och uppmuntran, för att ge läsaren en större förståelse av positivt och negativt tilltal. Till sist belyses anknytningsteorin i förhållande till hur relationen och anknytningen mellan pedagog och barn påverkar hur barn tar emot positivt och negativt tilltal.

Läroplanen om barns identitetsutveckling

Inom förskolans verksamhet finns det strävansmål gällande barns identitetsutveckling, där varje barn har rätt att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Läroplanen är tydlig med att barn inte ska diskrimineras eller utsättas för kränkande behandling, utan de ska få utvecklas till unika individer och bli trygga i sin identitet (Skolverket, 2016). Inledningsvis vill vi redogöra för vad förskolans styrdokument säger om barns identitetsutveckling och pedagogens roll i detta.

Enligt förskolans läroplan (Skolverket, 2016) ska barn ges möjlighet att utveckla självständighet, samt identitet och känna sig trygga i den. De vuxna i förskolan bär på så sätt ett ansvar, att ge barn det stöd de behöver, för att utveckla ett självförtroende i enlighet med de läroplansmål som beskrivs. Barn ska utvecklas till trygga individer, med en tro på sig själva som lärande varelser, och känna trygghet och självförtroende i sin identitet. Barn ska även ges förutsättningar att utvecklas till att själva kunna tänka, agera, röra sig och lära sig. Det gäller såväl de intellektuella som etiska, praktiska, språkliga, sinnliga och estetiska förmågorna (Skolverket, 2016). Pedagoger har därför ett uppdrag att ge stöd till barn, att forma sin identitet och sin jag-uppfattning. Vidare framkommer det att förskolan ska föra vidare till barnen, de demokratiska värderingar som samhället vilar på, samt förmedla respekt för de mänskliga rättigheterna. Allt detta bygger på grunden av alla människors lika värde, där individens frihet och integritet värderas och människolivet är okränkbart. Inget barn får heller diskrimineras på grund av bland annat sitt kön, sin religion eller etniska tillhörighet. (Skolverket, 2016). FN:s Konvention om barnets rättigheter (FN 1989) poängterar alla barns lika värde och rätt till liv och utveckling, samt att få uttrycka sig och bli respekterad. Barnkonventionen är allmänt

erkända riktlinjer och förhållningssätt, som även är en faktor som systematiskt påverkar lagändringar för barns bästa. Dessa riktlinjer och förhållningssätt ska anammas i vuxnas förhållningssätt och bemötande av barn, samt ligger ofta till grund för förskolans värdegrundsarbete. Olle Rimsten (2010) påpekar att barn har rätt att fritt utvecklas i sin identitet och tillhörighet, samt rätt att som individ bli behandlad på lika villkor.

Definition av positivt respektive negativt tilltal

Forskning som definierar positivt och negativt tilltal har endast gjorts i begränsad omfattning (Puroila & Estola, 2014). Det som förekommer är främst olika underkategorier, som kan anses tillhöra antingen positivt eller negativt bemötande. Exempel på detta är uppmuntran och tillrättavisning, vilket kommer att presenteras längre ner. Av brist på forskning om detta, lämnas det öppet för respektive person som såväl möter, som tar emot och uttalar orden, för fri tolkning och definition av positivt och negativt tilltal. Här nedan kommer vi dock till viss del ändå ta upp den vetenskapliga definitionen som återfinns och redogöra för vår egen tolkning och definition av vad vi anser är positivt respektive negativt tilltal. Vi kommer även kort redogöra för hur inblandade pedagoger i studiens intervjuer definierar det. Detta blir sedan en grund till den tolkningsram som kommer att användas i studien.

Ord som skapar en positiv känsla hos de som tar emot dem kan definieras som positivt tilltal (Mack & Smith, 2006). Närmare definition kan vara uppmuntran, beröm, komplimanger, ord av medkänsla, bekräftelse och dylikt. Vi tänker att även kroppsspråk och röstlägen bör tas i beaktande. Exempel på tonlägen med en positiv klang över sig, är enligt vår tolkning lätta, ljusa och mjuka toner. De pedagoger som blev intervjuade beskrev positivt tilltal som uttryck av positiva ord gällande det barnen gör, säger eller känner, samt positiva ord för den de är. På så sätt anser de att positivt tilltal kan bidra till att stärka barn som individer. Definitionen av negativt tilltal anser vi är ord som kan riva ner självförtroende, självkänsla och inge missmod över den som får de negativa orden uttalade över sig. Det kan även här gälla såväl kroppsspråk som röstlägen, där mer betonade röster och skarpa toner kan tolkas mer negativt än positivt. Ord som är nedvärderande, förudmjukande eller har negativ klang över sig kan även tolkas tillhöra definitionen av negativt tilltal (Mack & Smith, 2006). Enligt vår definition kan negativt tilltal även graderas som mer eller mindre negativt, där kränkande och diskriminerande ord kan tolkas tillhöra den grövre graderingen. Tilltal som exempelvis antyder att ett barn är "pratig", kanske inte upplevs lika negativt, men kan ha en negativ klang, vilket på så sätt gör att det kan falla in på definitionen av negativt tilltal. De intervjuade pedagogerna definierar negativt tilltal

som när pedagoger brister och höjer rösten, samt tillrättavisning som inte sker på ett rätt sätt. Att som pedagog inneha en ton av att förlöjliga ett barn eller dumförklara, vid bemötande av barnet, faller enligt dem också under kategorin negativt tilltal. Pedagogers definitioner av negativt och positivt tilltal kommer vidare redogöras för på ett mer ingående sätt under resultatet längre ner. Vi bär med oss i denna studie att positivt och negativt tilltal förekommer och tolkas olika från person till person. Dock vill vi kort definiera vad litteratur säger om tillsägelser och uppmuntran, för en bredare bild av positivt och negativt tilltal.

Tillrättavisning och uppmuntran

Psykologen Bo Hejlskov Elvén (2009) beskriver att i pedagogers bemötande av barn kommer det ske händelser där pedagoger behöver tillrättavisa barnen. Tillrättavisning kan upplevas som negativt beroende på hur det går till. Alva Appelgren (2015) lyfter upp att uppmuntran och beröm förekommer i förskolan som redskap till att uppmuntra barn i deras utveckling, vilket kan tolkas tillhöra positivt tilltal. Dessa blir relevanta för en större förståelse av positivt och negativt tilltal, i förhållande till barns identitetsutveckling, och kommer därför presenteras i stycket nedan.

Hejlskov Elvén (2009) diskuterar begreppet "skäll", samt ordet tillrättavisningar som ett knep vuxna använder sig av, för att avbryta barn som agerar på ett sätt den vuxne anser är fel. Tillrättavisning blir så kallat "skäll" när tillrättavisningen förmedlas medan personen som uttrycker denna är arg. Vid skäll anser Hejlskov Elvén (2009) att de flesta människor får svårt att uppfatta vad det är personen som skäller försöker förmedla. Om barnet inte förstår vad den vuxne anser att barnet gör fel, kan ingen förändring ske. Barnet kan då fortsätta utföra samma typ av agerande och på så sätt skapas en bild av barnet, såväl hos de vuxna som hos barnet själv, att barnet anses vara exempelvis bråkig. Detta innebär att medvetenhet i kommunikationen är viktigt för att pedagoger ska bilda sig en bra bild av barnen, som i sin tur bidrar till ett gott bemötande av barnen. Hur pedagogen förmedlar den bild hen har av barnet, kan påverka huruvida barnet får känna sig nöjd med sig själv eller inte (Hejlskov Elvén, 2009). Appelgren (2015) beskriver att beröm från pedagoger påverkar barn på olika sätt, och att feedback är viktigt för utvecklingen. Hon jämför effekten av att berömma barns processer med effekten av att berömma barns personlighet. Beröm av processer, menar hon leder till utveckling av tankesätt medan beröm av barns personlighet leder till utveckling av ett mer låst tankesätt. Barns vilja och förmåga att kämpa med svåra utmaningar påverkas av deras inställning till uppgiften, deras koncentration och den feedback de får genom processen och även efteråt. På

så sätt blir det väsentligt att pedagoger är medvetna om denna kunskap och använder sig utav den i verksamheten (Appelgren, 2015). Pedagogens relation till barnet är också av betydelse för hur barnet tar emot bemötandet och olika benämningar samt tilltal. I nästa stycke kommer därför anknytningsteorin i förhållande till pedagogers bemötande att beröras.

Anknytningsteorin i förhållande till pedagogers bemötande

Malin Broberg, Birthe Hagström och Anders Broberg (2012) förklarar att anknytning innebär att det finns en relation mellan två personer, och att det sker en anknytning mellan dessa som blir starkare ju mer den byggs upp med tiden. Anknytning sker mellan barn och pedagoger samt genom kommunikationen mellan dem, såväl mottagandet som utgivandet. Med det som grund kan det förstås, att barnens mottagande av pedagogens ord och tilltal, kan påverkas beroende på hur anknytningen är. Det är anledningen till att vi här vill belysa anknytningsteorin, och användningen av ord som sedan ställs i förhållande till pedagogers bemötande.

Anknytning baseras på tidigare erfarenheter barnet har av bemötande från den person som barnet nu ser som anknytningsperson (Broberg, Hagström & Broberg, 2012). Redan vid tidig ålder bildar barn sig en bild av hur andra bemöter dem. Bemöter deras föräldrar dem på ett kärleksfullt och respektingivande sätt, kommer barnet bära med sig den bilden av bemötande och förvänta sig att pedagogerna på förskolan bemöter på samma sätt. Är det däremot att barnet blir bemött på ett kränkande eller respektlöst sätt, riskerar det att skada barnets syn på anknytning. Det kan leda till att barnet får en negativ känsla gällande sitt eget värde, samt senare upplever svårigheter att lita på vuxna. Broberg, Hagström och Broberg (2012) anser att barn förstår att pedagoger inte är felfria, vilket innebär att barn till viss del kan förstå om en pedagog skulle utföra ett bemötande i negativ bemärkning, vid några tillfällen. En god anknytning till en omtyckt pedagog kan skapa förutsättningar där barn inte tar åt sig negativt tilltal på samma sätt, som den skulle göra om det var en otrygg anknytningsperson som uttalade orden. Är pedagogen en trygg anknytningspunkt för barnet kan barnet ha en förståelse, för att pedagogens negativa ord uttryckts till grund för att pedagogen exempelvis haft en dålig dag, eftersom barnet redan har en bild av att pedagogen vanligtvis inte skulle uttrycka sig på det sätt som just skett. Om det däremot är en pedagog som ofta uttrycker sig och agerar på ett sätt som får barnet att känna sig otrygg, kan detta leda till att barnet inte tar till sig när pedagogen uttalar något positivt. Detta för att barnet redan känner sig otrygg och har bildat en negativ bild av pedagogen och dess bemötande (Broberg, Hagström & Broberg, 2012).

2. TIDIGARE FORSKNING

Nedan kommer ni kunna ta del av relevant tidigare forskning inom ämnet, för att bidra till en djupare förståelse för studiens innehåll, och tillsammans skapar en grund för den tolkningsram som är utgångspunkt för denna studie. Forskningen har sökts fram genom databaserna Libris Swepub och Eric Ebsco genom Örebro Universitetsbibliotek. I Eric Ebsco utfördes avgränsningar i form av Peer reviewed och i de flesta fall även Early Childhood Education. Detta för att säkerhetsställa att forskningen innefattar forskning som lämpar sig för denna studie, samt att den är av kvalitet och är vetenskapligt tillförlitlig. Vid ett fåtal sökningar uteslöts avgränsningen Early Childhood education, då den sökta forskningen inte stod i behov av att falla under specifikt barns utbildning, utan innebar sanningar om människan i allmänhet. Gällande Libris Swepub utfördes avgränsningar i form av doktorsavhandlingar, i syfte att finna relevanta avhandlingar om ämnet. Sökorden som användes var ord som barns identitetsutveckling, power of words, ordens betydelse, förskollärares tilltal. Dock framkom det att det inte existerar mycket pedagogisk forskning om pedagogers bemötande och ordens betydelse. Den forskning som framkom tydligast vid sökningarna var mer psykologiskt inriktad, där det som finns om detta främst är tips på hur man kan tänka, och redogör inte för hur det ser ut i praktiken. Därav kommer vår studie baseras på mer psykologiskt inriktad forskning. Som hjälp för att finna relevant forskning sökte vi även i Diva-portalen efter uppsatser med liknande ämnen för att få inspiration till vetenskapliga artiklar och avhandlingar om ämnet. Enligt Katarina Eriksson Barajas, Christina Forsberg och Wengström Yvonne (2013) kan denna typ av insamlande av empiri kallas även för snöbollsmetoden. Vi sökte även från artiklarnas och avhandlingarnas referenser, för att vidare söka reda på relevant forskning om ämnet. Ämnen som berörs i tidigare forskning är barns identitetsutveckling, ordens betydelse, pedagogens bemötande, att betrakta barn utifrån olika förhållningssätt och pedagogens roll i barns identitetsutveckling.

Barns identitetsutveckling

Anna-Maija Puroila och Eila Estola (2014) belyser att det finns delade meningar gällande barns identitetsutveckling och huruvida den är socialt konstruerad, dynamisk eller statisk, samt om den är av värde i barndomen eller om den utvecklas i takt med att barnet utvecklas. De menar att barns identitetsutveckling är en process som fortlöper genom hela livet, som grundar sig särskilt från relationerna med föräldrar och vuxna, samt hur barn behandlas i daglig praxis. Eftersom pedagoger möter barn i daglig praxis, blir det relevant att få en djupare förståelse för barns identitetsutveckling, vilket redogörs här nedan.

En identitet innefattar moralisk orientering om vad som är värdefullt för en person, och blir ett sätt på vilket barn skiljer mellan individer och grupper (Puroila & Estola, 2014). Det vill säga ger barnen en bild av vilka de är, hur de kan relatera till varandra och till världen de lever i. Diana Stentoft och Paola Valero (2009) beskriver att identitet vanligtvis kan kategoriseras utifrån social status, könstillhörighet, yrke och ursprung, med målsättning att definiera och kategorisera jaget. Puroila och Estola (2014) belyser även att det inte finns mycket forskning tillgänglig, gällande barns identitetsutveckling. Den forskning som existerar riktar sig mer till pedagogers och andra professioners konstruktion av identitet som lärare. Det finns dock två centrala huvudperspektiv vid diskussion av barns identitetsutveckling inom forskningen, nämligen *utvecklingsperspektiv* (developmental perspective) och *interaktionsprocess utifrån kontext* (interactional process in context). Begreppet interaktionsprocess utifrån kontext, innebär att se barns identitetsutveckling som dynamisk, där den kontext barnet befinner sig i påverkar utvecklingens utfall. Att betrakta barns identitetsutveckling utifrån utvecklingsperspektivet innebär att barn inte anses besitta identiteter i barndomen, utan ses som individer i utveckling. Identiteten identifieras som en nödvändig, inneboende kvalite av personen, vilket utvecklas i takt med tiden, samt att deras självmedvetenhet och livserfarenheter ökar. Det innebär att den sociala eller kulturella kontext barnet befinner sig i, inte spelar samma roll i barns identitetsutveckling. Stentoft och Valero (2009) framhåller dock att identitet bör ses som dynamisk, det vill säga det finns möjligheter till förändring. Att se identiteten som statisk, menar de bör undvikas eftersom en sådan hållning kan skapa begränsningar och ett låst tankesätt gällande barns identitet. Ditte Winther-Lindqvist (2009) beskriver att barn inom en grupp kan inneha olika identiteter, som exempelvis av att vara den bästa fotbollsspelaren eller den smartaste bland barnen. Detta baseras på hur barnen agerar i gruppen, samt på deras sociala status i gruppen. Ett exempel som presenterades i hennes artikel var ett barn som identifierade ett annat barn som oflexibel och envis, varpå det barnet inte höll med om den definitionen av sig själv. Varje barns individuella identitet kan skifta genom livet, allt eftersom barnen strävar efter sina mål om utveckling på olika områden i livet (Winther-Lindqvist, 2009). Pedagoger tillhör den kontext barn vistas i under daglig praxis och bemöter barn genom ord och kroppsspråk. Huruvida ord påverkar barns identitetsutveckling och maktperspektivet genom användandet av ord, kommer redogöras för i nästa stycke.

Ordens makt

Det uttalade ordet kan påverka såväl identitetsutveckling som självuppfattningen, och kan influera prestationer såväl positivt som negativt (Mack & Smith, 2006). Med det nämnt kan det förstås som att det finns en makt i att använda det talade ordet. Ordens makt kommer här nedan tas i beaktande och redogöras för, samt vad det innebär för pedagogens roll.

Mack och Smith (2006) förklarar att ord har stor inverkan på barns identitetsutveckling och betonar att ord och dess inflytande över våra liv inte kan undflys. Deras artikel syftar till att belysa vikten av att som pedagog förstå kraften och makten i ord, samt vikten av positiva och uppmuntrande ord. Varje gång pedagoger antingen uppmuntrar ett barn eller nedvärderar dem, influerar de barnets framtida beteende och prestationer. De ser det därför som viktigt att som pedagog tänka på hur man talar och benämner barn. Att benämna barn innebär att tala ut att barn är på ett visst sätt, exempelvis om pedagogen uttrycker att barnet är snällt eller bråkigt, samt antyder något gällande barnet. Exempel på en sådan mening skulle kunna vara att uttrycka att barnet är som sin fader. Här läggs en antydning och förväntan på barnet att agera likt faderns agerande. Ett annat exempel kan vara om barnet har en uppgift att utföra, men samtalar med andra barn istället för att utföra uppgiften. Här kan exempelvis pedagogen uttrycka att barnet talar mycket och antydning blir exempelvis att barnet inte kan koncentrera sig eftersom det blir distraherat av att samtala med andra. I de tidiga åren formar barnen sitt själv-koncept och sin personlighet, vilket innebär att de första orden om identitet som barn möter, kan ha stort inflytande i deras liv (Puroila & Estola, 2009, Mack & Smith, 2006). De flesta barn kallas vid såväl tilltalsnamn som smeknamn från familj, vänner och andra vuxna i sin närhet. Vissa smeknamn eller namn kan upplevas uttrycka en styrka, medan andra namn uttrycker svaghet. Mack och Smith (2006) uttrycker förvåning över hur just uttalade ord kan påverka de som får orden uttalade över sig. De beskriver: "It is amazing what you accept as truth when you hear it enough times" (Mack & Smith, 2006, s40). Ord besitter makt att antingen bygga upp eller riva ner människors självkänsla, leda eller vilseleda, ge kunskap, ingjuta hopp eller missmod, ge kraft eller förslava. Mack och Smith (2006) hävdar att det därför är till fördel att inte förutse barnens framtid med ord. Pedagoger samspelar med barn dagligen, vilket innebär att tilltal och bemötande kommer ske vid flertal tillfällen. Vidare i nästa stycke kommer pedagogers roll i bemötande av barnen att belysas.

Pedagogers bemötande av barn

Agneta Jonsson (2016) skriver en vetenskapligt granskad artikel där hon beskriver och analyserar hur sättet pedagoger bemöter barn bidrar till barns personliga utveckling. Som nämnt tidigare påverkar pedagogers ord i bemötandet, och även de synsätt de har av barnen i sitt bemötande, utfallet av tilltalen. Pedagogers attityder har en avgörande betydelse vid skapandet av möjligheter för barn att utveckla förståelse i bemötande av andra, samt att själva kunna uttrycka sig och på så sätt bli trygg i sin identitet. För att kunna se hur pedagogers bemötande, påverkar barn i deras identitetsutveckling, vill vi här redogöra för pedagogers roll kring detta.

Martina Norling (2015) belyser att pedagogers bemötande av barn främjar barnens förståelse och tolkning av bemötande. Hon förklarar att barn kan utveckla förståelse för bemötande, och själva agera på samma sätt när de bemöter andra, baserat på hur de själva blivit bemötta. Exempel på sätt att bemöta barn på, som främjar barnens samspel, kan vara positiv beröring, leende, ord och engagemang. Det krävs engagemang och medvetenhet i bemötandet av barn, för att främja positivt bemötande (Jonsson, 2016). Jonsson (2016) diskuterar hur pedagoger anses vara aktörer med en betydande förmåga att reglera sina handlingar i bemötande av barn. Detta beskrivs i struktureringsteorin. Struktureringsteorin innefattar två inriktningar, nämligen det *praktiska medvetna* och det *diskursivt medvetna*. Det *praktiska medvetna* innebär att pedagoger agerar och talar i vardagliga situationer utan att reflektera över vad de gör eller vad de säger. Pedagogen är inte medveten om sitt eget bemötande och reflekterar därför inte över varför det egna bemötandet, ordvalet eller tonläget, fungerar eller inte. Det *diskursivt medvetna* innebär att pedagogen är medveten om sitt eget bemötande och agerande. Här reflekterar pedagogen över vad den gör och säger, samt diskuterar detta med kollegor. Diskursiv medvetenhet kan leda till ett förändrat arbetssätt i exempelvis bemötandet av barnen (Jonsson, 2016). Vidare kan pedagogers bemötande påverkas av vilket perspektiv de har av barnen. Detta kommer presenteras i nästa stycke, för att skapa djupare förståelse för läsaren, hur pedagogers perspektiv kan påverka bemötandet. Detta i sin tur kan påverka barns identitetsutveckling.

Att betrakta barn utifrån Barnperspektiv och Barns perspektiv

Annette Emilson och Ingrid Pramling Samuelsson (2012) menar att pedagogers bemötande påverkas av det förhållningssätt de innehar. *Barnperspektiv* och *barns perspektiv* är två olika förhållningssätt att betrakta barn utifrån. Beroende på vilket förhållningssätt pedagogen har, kommer det påverka hur pedagogen bemöter barn. Eftersom det synsätt pedagoger har kan påverka utfallet vid bemötandet av barn, vill vi här nedan redogöra för hur pedagogers barnperspektiv kan förstås i förhållande till barns identitetsutveckling.

Emilson och Pramling Samuelsson (2012) diskuterar hur barnsynen har förändrats över tid. Tidigare dominerade barnperspektivet, där det centrala är vad de vuxna anser är bäst för barnen och att de vuxna gör vad de anser är bäst i en viss situation, utan att barnen har någon talan. Idag har barns perspektiv blivit alltmer vanligt. Barns perspektiv innebär att pedagogen fokuserar på att varje barn är unikt och att barnets perspektiv, åsikter och tankar är värda att tas i beaktande. Barn anses idag ha egna styrkor och besitta mer kunskap och fler förmågor än vad vuxna räknar med (Emilson & Pramling Samuelsson, 2012). Jonsson (2016) menar att pedagogernas förhållningssätt påverkar hur de bemöter barn. Bemöter pedagoger barn utifrån barns perspektiv, kan det skapa möjligheter för barns personliga utveckling, genom att det ger barn möjligheter att vara delaktiga och påverka sin egen vardag. Detta i sin tur menar hon främjar barns utveckling av att vara trygg i sin identitet. Bemöter pedagoger barn utifrån barnperspektiv kanske barnen inte blir lika självständiga, men de får en chans att lära sig vad som fungerar bäst i olika situationer. Niklas Pramling och Ingrid Pramling Samuelsson (2010) menar att både barnperspektiv och barns perspektiv som kombination i pedagogers förhållningssätt, främjar bemötande i förskolan på bästa sätt, även om perspektiven är olika. De menar att vuxna genom båda perspektiven kan kombinera vad de anser är bäst för barnen, samtidigt som de lämnar utrymme för barnen själva att bli delaktiga. Hur pedagoger betraktar barn och det förhållningssätt de har kan påverka hur de tilltalar barn. I stycket nedan kommer betydelsen av, olika perspektiv att betrakta barn, i förhållande till deras identitetsutveckling att redogöras.

Att betrakta barn utifrån olika förhållningssätt

Britt Tellgren och Elisabeth Arnér (2006) lyfter upp två olika förhållningssätt att se människor utifrån, nämligen *punktuellt* och *relationellt* perspektiv. Det ena innefattar ett perspektiv av att bedömning av en människa sker på förhand och det andra att människan betraktas som föränderlig, där identitets bilden blir dynamisk och formas i samspel med andra. Hur pedagoger betraktar barn kan ta sig i uttryck i deras tilltal, vilket kommer tas upp mer djupgående här nedan. Det kommer även att tas till viss del hur pedagogers syn på barn som kompetenta står i förhållande till pedagogers bemötande.

Punktuellt och relationellt perspektiv är två olika sätt att betrakta en person utifrån, där punktuellt perspektiv innebär att bedömningen av en människa sker på förhand, baserat på förutfattade meningar (Tellgren & Arnér, 2006). Ett exempel på detta är från Tellgren och Arnérs (2006) fältstudie där en pedagog talar om ett barn i barngruppen som ”den värsta av dem alla”. Här har pedagogen en förutfattad mening om att barnet är på ett visst sätt och den bild pedagogen har av barnets identitet blir på så sätt statisk. Barnet har fått en stämpel som bråkig och stökig, utan att möjlighet ges för barnet att kunna påverka det. Relationellt perspektiv innebär istället att synen ligger i att människan är föränderlig, där samspel och interaktion mellan människor och miljön är centralt för hur personen uppfattas. Vid relationellt perspektiv försöker pedagogen förstå barnet i sitt sammanhang, utifrån att en relation skapats till barnet. Detta förhållningssätt innebär att pedagogen inte har en stillbild över barnets identitet utan den blir på så sätt dynamisk, med en möjlighet för barnet att kunna forma sin identitet. Pedagoger kan även ha ett förhållningssätt av att antingen se barnen som kompetenta eller inkompetenta (Emilson & Pramling Samuelsson, 2012). Att betrakta barn som inkompetenta, innebär att barnen kan liknas vid tomma kärl, som ska fyllas med kunskap den vuxne anser är viktigt. Det kan även innebära att vuxna anser och tar för givet att barnen behöver hjälp av den vuxne att utföra något och inte klarar det själv. Här kan pedagogens bemötande influeras av att tilltala barn på ett sätt som uttrycker barnens inkompetens. Att se barn som kompetenta innebär istället att barnen anses vara aktiva och kompetenta i sin utveckling, med en vilja att lära sig och utvecklas. Ninni Wahlström (2016) berättar att kompetens syftar till barnets förmåga att använda kunskaper och färdigheter i meningsfulla sammanhang och konkreta situationer där barnen själva är aktiva. I sin artikel om utvecklingspedagogik benämner Jonsson (2016), att barn bör ses som kompetenta, aktiva individer med rättigheter att bli tagna på allvar. För att barn ska kunna utvecklas i sitt identitetsskapande, samt utveckling till självständiga individer,

behöver de mötas av ett förhållningssätt som låter barnen vara delaktiga i beslut som ska tas. De behöver även ges möjligheter att tala och reflektera med både vuxna och andra barn. Med dessa olika förhållningssätt att betrakta barn, vill vi nedan fortsätta med att redogöra för pedagogens roll, när det gäller barns identitetsutveckling.

Pedagogens roll gällande barns identitetsutveckling

I barnens vardag möter de förväntningar på redogörelse gällande deras identitet och vilka de är (Puroila & Estola, 2014). Barnen både talar om sig själva och lyssnar på tilltal gällande vilka de är och vad de ska bli för typ av människa när de växer upp. Pedagoger spelar en stor roll för barns identitetsutveckling, genom sitt bemötande, där de kan främja barnens identitetsutveckling på ett gynnsamt sätt. Här nedan kommer olika aspekter gällande pedagogens roll i barns identitetskapande att lyftas.

Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2016) belyser att barns tilltro till sin egna förmåga ska utvecklas. Detta kopplas även ihop med barns identitetsutveckling, där barnen ska ges möjlighet att utveckla självförtroende och trygghet i sin identitet, samt en självständighet att kunna tänka och agera. På så sätt kan det tolkas som att pedagoger har en vägledande och stödjande roll i förhållande till barns identitetsutveckling. Ann-Sofie Bergeling (2001) menar att vissa pedagoger har ett bemötande som utgår från ett synsätt där barnen är likvärdiga och kompetenta, medan andra har ett synsätt där barn ses som inkompetenta. Att barn ses som kompetenta menar Bergeling (2001) leder till att de blir stärkta i sin självbild, samt får tilltro till sin egen förmåga. Barn som uppfattar sig själva som kompetenta, kan motiveras till att bli ansvarstagande. Pedagoger kan arbeta för att alla barn upplever positiva känslor om sig själva och känner att de har en plats i den kontext de befinner sig i (Puroila & Estola, 2014). På så sätt blir momenten, situationerna och mötena i förskolans verksamhet viktiga för konstruktionen av barns identitet. Enligt Appelgren (2015) utvecklar barn ett mer låst tankesätt om de får beröm för sin personlighet än om de får beröm för sina processer. Mack och Smith (2006) poängterar att ord, såväl positiva som negativa, som talas ut är ord barn kan förknippa sin identitet med. Barn agerar utifrån förväntningar som ställs på dem. Genom att vara medveten om att förväntningar påverkar, kan pedagoger använda förväntan som positiv vägledning i barns identitetsutveckling. En annan aspekt för pedagogers vägledning, kan vara tillrättavisning (Hejlskov, 2009). Tillrättavisning ämnar att vägleda barn som utför något utanför ramen inom exempelvis förskolans regler eller uppfostran av barnets karaktär. Här blir stödet i barns identitetsutveckling att de vägleds i sin moraliska orientering och på så sätt blir tryggare i sin

identitet. Mack och Smith (2006) belyser vikten av att reflektera över vilka ord som uttrycks. Vid tillsägelser, kan det finnas en risk att barnet utfört något som skapat irritation i pedagogen, vilket kan vara grunden för tillsägelser. Ingrid Engdahl och Eva Ärlemalm-Hagser (2015) betonar att vuxna är förebilder för barn i förskolan oavsett om de utgör positiva förebilder eller negativa förebilder. Detta diskuterar även Raymond T. Lee & Céleste M. Brotheridge (2011) som menar på att många pedagoger känner sig som goda förebilder när de är positiva och glada, men dåliga om de uttrycker ilska i bemötandet. Med detta i åtanke blir det viktigt att som pedagog vara kritisk till sitt eget förhållningssätt och agerande, samt reflektera och analysera kring de föreställningar och värderingar de har gällande barnen.

Pedagogers olikheter

Ann-Sofie Bergeling (2001) påpekar att alla pedagoger är olika och agerar på olika sätt, vilket barn lär sig och agerar utefter. Barn kan därför bli aktiva och ansvarstagande om de bemöts som kompetenta och dugliga av pedagoger. Barn uppfattar även hur pedagoger är och kan bete sig i enlighet med det sätt som de tänker att just den pedagogen förväntar sig att de ska bete sig. Detta innebär att ett barn som vanligtvis besitter förmåga att klä på sig kläderna själv, kan agera som om den inte besitter denna förmåga, beroende på vilken pedagog som barnet möter. Identiteten skapas på så vis genom vilka förväntningar pedagoger har av barn, i det förhållningssätt de besitter. Om ett barn är osäker på om det klarar av en uppgift, kan det uppleva en tilltro till sin egen förmåga, när pedagogen bemöter barnet genom att se det som kompetent i den situationen (Bergeling, 2001). Bergeling (2001) påpekar vikten av sammanhållning i arbetslaget gällande samspel med barnen, där arbetslaget är konsekventa i sitt samspel. På så sätt får barnen en övergripande bild av hur pedagogerna, är i sitt bemötande om alla i arbetslaget är samspelade, vilket leder till att god förutsättning för utveckling av lärande och även identitetsutveckling skapas.

Sammanfattning av tidigare forskning

Det som tagits upp under tidigare forskning är olika aspekter som på olika sätt påverkar barns identitetsutveckling, utifrån pedagogers tilltal och bemötande. Inledningsvis belystes centrala aspekter av barns identitetsutveckling där Puroila och Estola (2014) poängterar att identitetsutvecklingen startar i barndomen och fortlöper genom hela livet. Sedan belystes utvecklingsperspektivet och interaktionsprocessen utifrån kontext, vilket är olika sätt att betrakta barns identitet utifrån. Därefter beskrivs hur pedagogers ord kan ses utifrån ett maktperspektiv, med utgångspunkt i deras tilltal och benämningar, i förhållande till barns

identitetsutveckling (Mack & Smith, 2006). Det framkommer att pedagogers bemötande är av betydelse för hur utfallet av tilltal och benämning blir, samt huruvida förutsättningar skapas för barn att förstå och tolka bemötande (Jonsson, 2016, Norling, 2015). Jonsson (2016) förklarar att pedagoger kan vara omedvetna gällande sitt eget bemötande av barn, det vill säga de är praktiskt medvetna. I motsats till det menar hon att när pedagoger är diskursivt medvetna, det vill säga de reflekterar över sitt bemötande, kan utveckling av pedagogers bemötande ske. Vidare togs barnperspektiv och barns perspektiv upp i förhållande till pedagogers tilltal och bemötande, samt hur detta påverkas av vilket perspektiv pedagogen har (Emilsson & Pramling Samuelsson, 2012). Förhållningssätt som punktuellt perspektiv och relationellt perspektiv, samt det kompetenta barnet belystes även med utgångspunkt i att vilket synsätt pedagoger besitter, kan påverka utfallet i bemötandet (Tellgren & Arnér, 2006, Emilsson & Pramling Samuelsson, 2012). Pedagoger kan inneha ett perspektiv av att bedöma barn utifrån en förutfattad bild, eller betrakta dem som föränderliga, där bedömning sker baserat på en relation. Engdahl och Ärlemalm-Hagser (2015) betonar att pedagoger är förebilder i hur de tilltalar och bemöter barn. Eftersom ett flertal situationer förekommer där pedagoger talar till och bemöter barn, blir momenten i förskolan viktiga för barns identitetsutveckling (Appelgren, 2015). Samtidigt är pedagoger olika, vilket innebär att barn kan agera olika beroende på vilken pedagog som bemöter dem och den bild pedagogen har av barnet (Bergling, 2001). Den presenterade tidigare forskningen, fyller en funktion av att skapa en förståelse för studiens ämne och på så sätt bli en del av den tolkningsram som användes för att tolka empirin.

3. METOD

Uppsatsen syftar till att söka bredare kunskap och förståelse av ordens betydelse för barns identitetsutveckling, där pedagogers tilltal och benämningar, samt reflektioner kring detta är utgångspunkten i undersökningen. Studien baseras på våra tolkningar, utifrån en tolkningsram som kommer presenteras mer utförligt längre ner. Denna studie utgår från en kvalitativ forskningsmetod, eftersom en sådan metod, skapar möjlighet att närmare förstå det undersökta fenomenet. För att studiens syfte och frågeställningar skulle kunna besvaras valde vi att utföra observationer, samt kvalitativa intervjuer, vilket kommer presenteras mer utförligt här nedan.

Kvalitativ forskningsmetod

Alan Bryman (2011) förklarar att vid kvalitativ forskning eftersträvas kvalitet, vilket innebär att forskaren strävar efter att gå in djupare och söka förståelse för det undersökta fenomenet. Här är forskningsstrategin och metoden ostrukturerad, flexibel och utvecklande. Urvalet är valt med omtanke och är oftast färre till antalet eftersom forskaren, som nämnts ovan, försöker förstå hur de inblandade upplever fenomenet som undersöks. Katarina Eriksson Barajas, Christina Forsberg och Yvonne Wengström (2013) betonar forskaren som det främsta instrumentet vid kvalitativa studier, och datainsamlingen sker genom exempelvis observationer och intervjuer. Genom att i denna studie utgå från kvalitativa forskningsmetoder, skapas möjligheter att närmare förstå hur pedagoger upplever bemötande och tilltal, samt deras förhållningssätt i bemötande på förskolan och vilka tilltal som förekommer. För att sedan analysera det insamlade empiriska materialet, kommer en tolkningsram utifrån hermeneutiken användas.

Hermeneutik

Ingrid Westlund (2015) förklarar hermeneutik som en inriktning, inom kvalitativ analys, där forskaren själv systematiskt tolkar sitt empiriska material. Detta för att försöka förstå olika fenomen, samt förmedla hur ett fenomen kan tolkas. På så sätt får studien en subjektiv utgångspunkt istället för objektiv. Denna studie är baserad på hermeneutiken, då studien utgår från våra egna tolkningar. Inför valet av studiens inriktning, gick vi in med förutfattade meningar, över att vi tror att orden påverkar barns identitetsutveckling, vilket även här visar på en subjektiv utgångspunkt i studien. Det finns olika inriktningar inom hermeneutiken (Westlund, 2015). Den inriktning som denna studie främst utgår från är *existentiellt inriktad hermeneutik*, där forskarens förförståelse, samt egna upplevelser är viktigt. Här försöker forskaren med hjälp av empati och inlevelse tolka de som studeras. Egna upplevelser och

erfarenheter blir betydelsefulla för förståelsen av det undersökta fenomenet. Westlund (2015) påpekar vikten av att kunna argumentera för sin tolkning, för att tolkningen ska kunna presenteras som rimlig. För att tolkningen ska bli systematisk, krävs fler presentationer av förslag till tolkningar, där sedan en tolkning presenteras som den primära tolkningen. Då det inte finns någon bestämd arbetsmodell inom hermeneutiken som forskare kan utgå ifrån, har vi skapat en tolkningsram för vilken vi analyserat och diskuterat den insamlade empirin utifrån. Tolkningsramen består dels av den presenterade tidigare forskningen, bakgrunden och vår förförståelse från egna erfarenheter av bemötande. Den består även av våra reflektioner och erfarenheter kring ordens betydelse, samt kunskap från vår utbildning till förskollärare och erfarenheter från praktiker och arbetsplatser. Detta tillsammans utgör den tolkningsram som empirin kommer att analyseras i förhållande till.

Förarbete av studien

För att vara så väl förberedd inför studien som möjligt, diskuterades först den valda metoden. Då upptäckte vi att det inte var helt självklart att uppfatta hur observationen skulle gå till. Studien planerades och förberedes därefter med åtanke att studien kan formas allt eftersom studien genomförs. Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) beskriver att forskare kan utföra fallstudier, i syfte att komma fram till exempelvis vilken metod som fungerar bäst för observationen. I enlighet med detta valde vi att utföra vår första observation under en heldag, för att på så sätt få en mer detaljerad bild över vad, hur och när vi kunde observera på bästa sätt. Vi samtalade även kring eventuella situationer som skulle kunna uppstå och vad vi eventuellt skulle kunna se, samt diskuterade och definierade begreppen för att bli enade som observatörer i vår utgångspunkt. Inför observationerna mejlades respektive förskolechef, förfrågan om observation och intervju. I mejlet ingick även en bild på oss som observatörer, samt informationsbrev gällande studien, etiska förhållningssätt och vad vi önskade av förskolechefen. Efter mejlad förfrågan ringdes även förskolecheferna upp, för en muntlig kontakt och presentation. Detta för att förskolecheferna på så sätt gavs möjlighet att först introduceras i förfrågan, där vi sedan kunde ha direkt kontakt. Genom att dokumentet mailats ut med information innan, kunde de även få en bild av oss och vår studie, såväl under tiden vi samtalar med dem, som innan och efter telefonsamtalet. För att förbereda studien ansåg vi det viktigt att reflektera över de olika urval som behövdes, vilket redogörs här nedan.

Observation

Observation skapar möjligheter för forskaren att på ett systematiskt sätt, få ett brett material av datainsamling av såväl intryck som företeelser och händelser via både syn och hörsel (Bryman, 2011). Karin Franzén (2014) diskuterar betydelsen av observationer för forskare som vill lyfta fram barnens röster och perspektiv. Det kan dock vara bra att reflektera över att vid observationer, är det forskaren själv som tolkar vad som sker, och inte de inblandade som berättar sin version av händelserna. Med rätt förberedelser kan observationer ändå ge inblick i hur de som observeras upplever saker och ting. Observation valdes som metod i denna studie, eftersom möjligheter på så sätt skapas, att kunna se vilket tilltal och vilka benämningar som förekommer i förskolan. Vid observationsstudier behöver forskaren fokusera kring vad som ska studeras och var studien ska genomföras (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Innan observationens start behöver insamling av data, samt tidigare forskning kring ämnet ske, för att goda förutsättningar till större förståelse för ämnet ska skapas, samt vetskap om vad observatören ska fokusera på under observationen. Franzén (2014) belyser vidare vikten av att tänka på för och nackdelar med den valda platsen att genomföra observationerna på. Detta tog vi i beaktande inför valet av förskola. Vi fick åtkomst till förskolor att utföra observation på, genom kontakt av tidigare VFU platser. Slutligen landade valet i att utföra observationen på en tidigare VFU plats och en förskola vi fick åtkomst till utifrån kontakt med tidigare VFU plats. Fördelen med att utföra observation på en tidigare VFU plats, kan vara att barn och personal har relation till observatören, och på så sätt skapas en större trygghet och självklarhet för observatören att vistas i barngruppen. Dock kan en nackdel vara att observatören då redan har en bild av barnen, vilket kan påverka hur observatören tolkar observationerna och det som sker. Vid observation kan observatören välja att vara mer eller mindre deltagande (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). I det här fallet har vi som observatörer valt att vara icke deltagande, för att lämna större utrymme till att kunna anteckna det som observeras. Vid icke deltagande observation, kan observatören även fokusera på det som sker och vad som sägs, utan att själv uttrycka något som påverkar samtalen. Metoden som användes för att samla in materialet, var att anteckna med en iPad. Under observationens gång befann vi oss i respektive avdelnings huvudrum, hall och vid vissa tillfällen samlings rum eller aktivitetsrum. Vi som observatörer befann oss bredvid varandra under hela observationens gång med utgångspunkten att det skulle kunna ge en större inblick i händelserna, och fler tolkningar, om vi som observatörer observerat samma platser och händelser. Första observationstillfället var som nämnt ovan en fallstudie, och genom denna upptäckte vi vilken tid och vilken avgränsning som

var lämplig, för att gå in mer konkret och djupgående i specifika situationer av pedagogernas bemötande. Det resulterade i att följande tre observationstillfällen skedde på förmiddagarna, där fokus låg i att främst observera påklädningssituationer, men även fri lek och till viss del samling som skedde innan påklädningen. Observationstillfällena delades upp till två tillfällen per förskola. Vid observationer bör man som observatör vara medveten om att observatörens närvaro mer eller mindre påverkar de som observeras (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Vi upplevde att en del barn var medvetna om vår närvaro, då de sneglade åt vårt håll vid några tillfällen, samt att några barn talade med oss. Observation kan i det här fallet, ge svar på hur tilltal förekommer, samt övriga handlingsmönster, kroppsspråk, attityd och toner i rösten när orden sägs och hur barnen tar emot det som sägs. Det som inte ges svar på är hur pedagoger och barn upplever och tänker om ord, vilket innebär att vi valde att använda kvalitativ intervju som kompletterande metod.

Intervjuer

Intervjuer som metod, skapar möjligheter för forskaren, att ansikte mot ansikte kunna möta de inblandade. Större förståelse för det studerade fenomenet kan skapas, genom att den som blir intervjuad ges möjlighet att förklara sin mening med olika händelser (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Eftersom vi antog att observationer inte skulle räcka som underlag för vår studie valde vi att lägga till intervjuer i vår metod. Med detta som grund valde vi att utföra semistrukturerade intervjuer som kompletterande metod, för att söka svar på studiens frågeställningar och syfte. Semistrukturerade intervjuer beskriver Bryman (2002) som intervjuer, där frågorna bestäms i förväg, men utrymme lämnas till att ställa följdfrågor under intervjuernas gång. Denna typ av intervju valdes, då vi ville försäkra oss om att vi hade med frågor, som var relevanta för vår studie. Bryman (2002) påpekar att det är fördelaktigt att ha ordning på intervjufrågorna, som exempelvis att placera dem i en medveten ordningsföljd, som gör att frågorna följer varandra på ett bra sätt. Detta är något som vi åtog oss i utformandet av intervjufrågorna. Först formades frågorna utifrån vad vi ansåg relevant för studien, där syftet och frågeställningarna var utgångspunkten. Dessa skickades sedan till vår handledare för att prövas. Bearbetning och förflyttning av ordningsföljd skedde sedan, för att skapa ett bra innehåll, samt ordning på intervjufrågorna. Bryman (2002) förklarar att ljudinspelning kan vara en bra metod att använda vid intervjuer, för att underlätta, och kunna göra en detaljerad transkribering och analys efter intervjuens slut. Som redskap i intervjun användes ljudinspelning och ipad, på vilken svaren antecknades. Platsen för intervjun är även viktig, dels för att skapa goda förutsättningar för ljudupptagning, men även för att den som intervjuas ska känna sig

trygg och lugn i en fridfull miljö (Bryman, 2002, Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Detta var något som vi hade i åtanke när plats för genomförandet av intervjuerna valdes. Med det som grund valde vi att utföra intervjuerna i förskolans personalrum. Alla fyra pedagoger intervjuades var för sig på respektive förskola, eftersom vi ville veta varje individs egna upplevelser av bemötande i förskolan, utan att de påverkas av varandra. Efter intervjutillfället lyssnades intervjuerna igenom, och eventuella meningar vi som intervjuare missat att anteckna fylldes i. Allt transkriberades och kategoriserades sedan i ett enskilt dokument.

Urval till studien

Eriksson Barajas, Forsberg och Wengström (2013) poängterar att urval är ett viktigt val forskaren behöver vara medveten om, eftersom urvalet kan påverka trovärdigheten i resultatet. Observationerna genomfördes på två förskolor från samma kommun, på en avdelning på respektive förskola. Att observera pedagogers bemötande av barn i åldrarna tre till fem år var ett medvetet val, eftersom Louise Bjar och Caroline Liberg (2010) anser att barn från åldern tre till fem år har utvecklat en större kommunikativ förmåga. På så sätt kan det ses, som att mötet mellan pedagog och barn blir mer innehållsrikt, utifrån utgångspunkten att undersöka ords betydelse för barns identitetsutveckling. Gällande urval av pedagoger att observera, valde vi att observera alla närvarande pedagoger, då vi inte ville begränsa oss till en viss kategori av pedagoger. Detta för att komma närmare hur tilltal ser ut i förskolan som en helhet, eftersom alla närvarande vuxna är en del av barnens vardag. När vi menar alla närvarande pedagoger syftar vi till de vuxna som befann sig i det rum och i de situationer som observerades. Detta innebar att både vikarier som ordinarie personal observerades, eftersom ordinarie personal vid vissa tillfällen var borta. Vid presentation av studien, kallas alla inblandade vuxna för pedagoger som samlingsnamn, förutom eventuella vikarier, som kommer benämnas som vikarier. Anledningen till att vikarier kommer urskiljas, är att de eventuellt inte känner till barnen på samma sätt som ordinarie personal, vilket kan påverka hur de tilltalar och benämner barn.

Gällande urvalet av pedagoger för intervjuerna, utgick vi från Eriksson Barajas, Forsberg och Wengströms (2013) tankar kring kvalitativt urval, där valet av respondenterna är personer som har mycket att berätta om i forskningsfrågan. Vi ville dock inte begränsa urvalet till en viss utbildning, för att kunna få bred variation i svaren. Vår utgångspunkt var att se bemötande av de vuxna i förskolan som helhet och inte specifikt förskollärares bemötande, för att förstå hur

bemötande ser ut i förskolan idag. Därav blir urvalet ett strategiskt urval (Eriksson, Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Frågorna formades och bearbetades fortlöpande under studien, till dess intervjuerna ägde rum efter observationens slut. Två pedagoger från varje förskola som observerades tillfrågades. Dessa pedagoger tillfrågades genom muntlig kontakt under observationens gång. De hade även blivit informerade om önskan att intervjua, via mail i samband med förfrågan om observation skickats ut. Som nämnt tidigare utgår kvalitativ forskningsmetod till att förstå fenomen och de inblandades upplevelser (Eriksson, Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). På så sätt kan urvalet vara få, för att kunna mer djupgående undersöka deras upplevelser. Det kan också diskuteras, huruvida ett färre antal till urval kan påverka generaliseringsbarheten, eftersom svaren från studien beskriver om några pedagogers upplevelser och inte alla pedagogers. Detta kommer diskuteras vidare i metoddiskussionen.

Etiska aspekter

Det finns etiska överväganden som forskare bör förhålla sig till, gällande studier med människor inblandade. Ett av dessa är informationskravet, som innebär att forskaren ska informera deltagarna om vad studien går ut på, vilka etiska överväganden som kommer att göras, deltagarnas rätt att avbryta sitt deltagande, samt att obehöriga inte kommer ta del av den information de lämnar (Vetenskapsrådet, 2017). Detta etiska förhållningssätt valde vi att förhålla oss till, såväl vid intervjuer som vid observationer. Informations-mail med förfrågan och information om studien skickades ut till respektive förskolas förskolechef först. Förskolecheferna ringdes sedan upp för muntlig förfrågan. Detta för att förhålla oss till de etiska förhållningssätt, som bör tillämpas vid vetenskapliga studier, som exempelvis muntligt samtycke och att informera om de involverades rättigheter. I studier där barn under 15 år deltar, krävs muntligt samtycke från respektive förälder, samt deras tillåtelse till att exempelvis observation av deras barn får ske enligt vetenskapsrådet (2017). I denna studie efterföljdes dessa riktlinjer genom att en förfrågan till föräldrar gick ut genom pedagogerna. Det är även viktigt att få samtycke från barnen själva enligt samtyckeskravet. Därför blir det viktigt att uppmärksamma att barn kanske inte alltid kan uttrycka verbalt sitt eventuella missnöje över att exempelvis bli observerade (Löfdahl, 2014). Där krävs stor lyhördhet från observatören, att denne läser av kroppsspråk och signaler, för att fullfölja den rätt barnet har att kunna avbryta sin medverkan. Detta var något som vi som observatörer försökte anamma vid observationerna. En annan princip är att planera den metod som skall följas, så att det finns en tydlig plan som inte utsätter deltagarna för situationer, där de känner sig kränkta eller utsatta. Exempelvis inom detta problemområde, skulle det kunna förekomma situationer där barn utsätts för negativt

tilltal, vilket skulle kunna upplevas som en utsatt situation. Därför blir det viktigt att som forskare reflektera över i förväg, vilka situationer som eventuellt skulle kunna uppstå och hur det skulle kunna hanteras om situationer uppstår spontant. Vi samtalade med varandra om hur vi skulle agera, vid olika fenomen som skulle kunna uppstå. En tredje viktig princip är hur datainsamlingen hanteras i efterhand. Det insamlade materialet får endast användas till studien, där konfidentialitet erhålles och eventuell aidentifiering sker. Anteckningar, ljudfiler och enkäter ska destrueras efter undersökningens slut, för att upprätthålla det som lovats om otillgänglighet för obehöriga (Löfdahl, 2014). Vid presentation av resultatet kommer även, som nämnt tidigare, svaren att anonymiseras. Detta genom att presentera respektive förskolors intervju svar och observationer gemensamt. Vi har valt att inte skriva namn vid presentation av resultatet och exempel, utan benämner alla som pedagoger, som nämnt tidigare. Undantag gäller endast vikarier, som i exemplena kallas för vikarie. Barn kommer främst kallas för barn som samlingsnamn. Dock vid enstaka tillfällen, har vi valt att använda oss av ett aidentifierat namn, för att exemplet kräver sådant förtydligande. Dessa etiska riktlinjer förhöll vi oss till genom studiens gång och vi var noga med att informera de som blev intervjuade om detta förhållningssätt och de etiska riktlinjerna, samt att efterfölja de etiska riktlinjerna under observationerna.

Definition av transkribering och våra benämningar

För att kunna redogöra för läsaren så sanningsenligt som möjligt det som fångats upp, utifrån vår tolkning vill vi definiera olika begrepp, tilltal och tonlägen som förekommer. Dessa kommer presenteras här nedan, utifrån två kategorier vi har valt att kalla *positiv klang* och *negativ klang*. Med negativ klang, syftar vi på toner och röstlägen som vi tolkar som negativa, eller nedlåtande, som exempelvis vid tillsägelse eller betonad röst. Med positiv klang syftar vi på röster och tonlägen som vi tolkar positiva, uppmuntrande och uppflytande. Det är även väsentligt att vara medveten om att vissa tonlägen och röster, kan tillhöra båda kategorierna, beroende på hur de tolkas.

Toner och röstläget som förekommer i pedagogernas tilltal och benämningar i negativ klang:

Skarp ton:	<i>Ord uttalas med en hård, skarp ton och betonad röst</i>
Stressad röst:	<i>Ord talas fort med ton som kan låta lätt irriterad</i>
Ömkande röst:	<i>En röst som låter medömkande, det vill säga toner som visar medkänsla eller beklagan</i>
Nonchalant röst:	<i>En röst som till viss del låter nedsättande</i>

Betonad röst: *En starkt betonad röst, som en stark tillsägelse.*

Toner och röstläget som förekommer i pedagogernas tilltal och benämningar i positiv klang:

Mjuk röst: *Lätta och mjuka toner, lugnt tal*

Exalterad: *Hög röst, upplyftande och uppmuntrande toner*

Ljus röst: *Ljusa toner i rösten*

Vi vill även presentera en transkriberingsmall för att vårt resultat ska vara lättare att följa och förstå. Denna mall är inspirerad av en mall ur Tellgrens (2004) licentiatavhandling. Mallen innehåller de tecken som förklarar transkriptionen för denna uppsats. Detta innebär att denna mall är unik för denna uppsats.

((ord))	Orden innanför dubbel parentes beskriver vad den observerade personen, som benämns med ett anonymiserat namn framför parentesen, gör
!	Utropstecken efter en mening betyder att de observerade poängterar eller betonar något, pratar högre och/eller ropar
...	Avslutas meningen med tre punkter betyder det att den observerade tar en kort paus mellan det talade ordet och följande mening som kommer.
((Paus))	Innebär en längre paus mellan det talade ordet. Ofta tänker den observerade innan nästa ord uttalas.
STORA	Ord skrivet med "STORA BOKSTÄVER" Innebär den som uttalar orden, betonar starkt orden som uttalas
[...]	Innebär att konversationen fortlöpte, men inte var nödvändig att presenteras, utan hoppar vidare till en del längre ner i konversationen

---

Resultatet kommer att redovisas genom kortare beskrivningar och transkriberade exempel. Kort bakgrundsbeskrivning av det observerade momentet redogörs för inledningsvis, inför transkriberade exempel. Exemplena följs upp av analyserande text med utgångspunkt i den tolkningsram som studien utgår från.

Analysmetod

Studien utgår från hermeneutiken som metodansats, vilket innebär att utfallet av studiens resultat kommer analyseras utifrån våra tolkningar i förhållande till den tolkningsram som nämndes tidigare i metoden. Andreas Fejes och Robert Thornberg (2015) beskriver att när analysen ska utföras, undersöker och organiserar forskaren sitt insamlade material för att komma fram till ett resultat. Under denna process ska materialet organiseras, kodas och

kategoriseras utifrån ett upptäckt mönster. En utmaning som forskaren står inför vid analysprocessen är att kunna använda den stora mängd data som samlats in och sedan skapa mening. Det finns sex stycken punkter som beskriver hur forskaren kan arbeta när denne ska analysera kvalitativ data (Fejes och Thornberg (2015)). Dessa punkter är koncentring där det insamlade materialet formuleras om till mindre betydelsefullare och meningsfullare text. Kategorisering är där det insamlade materialet struktureras upp efter kategorier. Berättelse är en punkt där forskaren vill skapa en röd tråd av materialet som samlats in. Den fjärde punkten är tolkning, där forskaren använder sina tidigare kunskaper kring området, för att kunna tolka vad som kan urskiljas i materialet. Modellering är den femte punkten, där forskaren med hjälp av forskning, ger en förklaring till olika aspekter av det insamlade materialet. Den sista punkten är en punkt där forskaren kan kombinera två eller fler av de ovanstående modellerna för att materialet ska bli mer meningsfullt (Fejes & Thornberg, 2015). Dessa punkter har denna studie inspirerats av under arbetets gång med utformningen av uppsatsens empiri och datainsamling. Vid kvalitativa forskningsmetoder kan forskaren göra både analys och datainsamling samtidigt, eftersom kvantifiering inte eftersträvas (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Under studiens gång har det insamlade materialet diskuterats och analyserats allt eftersom det samlats in. Slutligen när fullständigt resultat presenteras i uppsatsen, har vi valt att främst analysera i samband med att resultaten presenteras. Detta för att få ett mer rent upplägg i uppsatsen, där läsaren på ett enkelt sätt ska kunna koppla analysen till respektive fall. Analys kommer även till viss del presenteras i kombination med diskussionen. Fejes och Thornberg (2015) förklarar att kategorisering utformas utifrån forskaren, de menar att dess bakgrund och tidigare kunskaper bör tas i beaktande, och att det är bra att vara medveten om att forskarens kategorisering på så sätt bidrar till en tolkning av verkligheten.

4. RESULTAT

Här nedan redogörs observationerna och de fyra intervjuerna. Dessa kommer presenteras tillsammans utifrån de kategoriseringar vi funnit lämpliga, i enlighet med tidigare forskning, studiens syfte och frågeställningar. Kategoriseringarna kommer även analyseras i samband med att de redogörs utifrån den tolkningsram vi presenterat i metoden. De teman som resultatet kommer beröra är pedagogers tilltal, pedagogers benämningar, hur pedagoger talar om barn, pedagogers egna upplevelser kring bemötande i förskolan, samt ordens betydelse. Ni kommer att få ta del av observationerna och intervjuerna genom beskrivande text, men också genom transkriberade exempel.

Pedagogernas olika sätt att tilltala barnen

Under observationerna framkom det att pedagogers tilltal till barn sker på olika sätt. Detta tog sig i uttryck rent konkret i vilka ord de använde, samt hur röstlägen och toner var. Några pedagoger hade generellt mjuka toner i sitt sätt att tala, medan andra pedagoger generellt hade skarpa toner. Pedagogernas tonlägen och ord överlag var dock till stor del mjuka, skämtsamma, ljusa och lätta. Olika tilltal som förekom var bland annat direktiv, tillsägelser, tilltal som inleds med ja eller nej, samt tilltal där barnens namn först nämns. En annan aspekt av pedagogernas tilltal till barnen var att barnen vid många tillfällen tilltalas med ömhets ord. Exempel på detta är ord som mitt lilla hjärta, gubben och kära barn. Vidare upptäckte vi att tilltal i skarp ton förekom på olika sätt. Bland annat vid tillsägelser och tilltal med skarp och betonad röst. Nedan redovisas exempel på dessa typer av tilltal.

Tilltal genom ömhetsord

Barnen ska gå ut, men några barn befinner sig först i hallen. Dessa börjar klä på sig, varpå ett av barnen har tagit fram sin solkräm. Barnet ber först en av oss observatörer att hjälpa henne att smörja sig. Vi hänvisar henne till en pedagog, eftersom vi valt att inte interagera med de studerade. Följande sker:

Barn: ((öppnar solkräms tuben, håller ut innehållet på sin hand och börjar smörja sig i ansiktet))

Pedagog: ((tittar på barnet och säger i stressad och skarp ton)) NEJ!
Men lilla gumman vi smörjer inte nu! ((Tar solkräm tuben från barnet))

Barn: ((tittar på pedagogen))

Pedagog: ((kollar på barnet)) vi smörjer inte nu!

Det framkom från observationen att alla barn smorde sig med solkräm dagen innan. Detta innebär att det kan tolkas som att barnet tagit fram solkrämstuben detta tillfälle, eftersom rutinen var så dagen innan. Det skulle även kunna tolkas som att barnet ansåg det vara nödvändigt att använda solkräm denna dag. Pedagogens uttryckte "Nej men lilla gumman vi smörjer inte nu!". Pedagogens avsikt skulle kunna vara att vägleda barnet i sitt val, samtidigt som tillägget av ömhets ordet, uttrycker en närhet i relationen. Vi upplevde pedagogen stressad, med skarp ton i sitt tilltal till barnet. Uttrycket "Lilla gumman" i kombination med att uttrycka att barnets ide att använda solkräm inte var rätt beslut, kan därför tolkas som ett uttryck som förminskar barnet. I detta kan det dock förstås som att pedagogen inte avsiktligt avser att tilltala barnet på detta sätt, utan tilltalet kan bero på en stressad situation. Samtidigt skulle det kunna innebära vägledning för barnet om pedagogen använt mindre skarp ton, samt bejakat barnet i sin idé, istället för ett uttryck som signalerar oförmåga hos barnet att själv kunna avgöra vad som är väsentligt för denne själv.

Tilltal i betonad och skarp röst

Samling ska snart ske för alla barn på avdelningen. Några barn sitter på mattan och några städar sin tidigare aktivitet. Vikarien på denna förskola går till "fröken hyllan" och läser på en lista medan denna uttrycker högt att han ska kolla vem som ska få hålla i samlingen den här dagen. Det är sorl i rummet av barn som pratar med varandra. Några barn sitter still medan några rör på sig och interagerar med varandra.

Vikarie: ((tittar på listan på skåpet, tittar sen mot barnen i samlingen, säger med betonad röst och skarp ton)) BELLA!

Bella: ((tittar mot vikarien))

Vikarie: ((med lättare röst)) Vill du hålla samlingen?

Bella: ((nickar))

Detta exempel kan visa på tilltal i skarp och betonad röst. Vi som observatörer noterade att ett flertal barn agerade med varandra och att ljudnivån var förhöjd. Därav tolkade vi båda det som att barnet som blivit tilltalad skulle få en tillsägelse när vikarien uttryckte barnets namn i den skarpa tonen. När vikarien uttryckte sig vidare upptäckte vi, att det inte var en tillsägelse, utan en fråga som ställdes. Med detta som grund kan det reflekteras över att människors toner och röstlägen kan vara olika. Vid ett flertal tillfällen under observationerna blev detta tydligt, då samtliga pedagoger uttrycker sig i olika tonlägen. I detta exempel skulle det kunna tolkas som att vikarien uttryckte namnet i betonad röst, för att kunna höras bland sorlet i rummet. Det kan

även tolkas som att vikarien besitter en mer betonad röst, där pedagogen inte menar att uttala tillsägelser utan är bara ett tonläge i rösten, vilket är den tolkning vi utgått från. Det innebär att det nödvändigtvis inte betyder att personen i fråga är exempelvis frustrerad, baserat på vår egen upplevelse eller tolkning. Vidare kommer ett exempel presenteras som visar på en tillsägelse och hur pedagogers tilltal förekom vid just tillsägelse.

Tilltal genom tillsägelse

Under en samling har Lotta valts som det barn som ska hålla i samlingen. Lotta ska sätta upp dagens datum, veckodag och väder på tavlan som hänger på väggen. Ledande samlings pedagog, i det här fallet en vikarie, frågar Lotta vilket väder det är ute. Lotta går till fönstret för att titta. Två andra barn, Kristoffer och Emma, sitter på samlings mattan bredvid vikarien. Följande konversation sker:

Vikarie: Vad är det för väder?

Lotta: ((tittar mot vikarien)) Moln och tol!

Emma: ((skrattar))

Kristoffer: ((skrattar)) Moln och tol...

Vikarie: ((vänder sig till Kristoffer och Emma)) Hörru!

Kristoffer: ((fnittrar))

Emma: ((fnittrar))

Vikarie: ((tittar på Kristoffer och sen Emma och säger med betonad röst)) HÖRRU!

Kristoffer: ((tittar framåt med ett leende på läpparna)) ...

Emma: ((tittar på ett barn till vänster))

Vikarie: ((tittar på Lotta)) Moln och sol? Jag ser inga moln ute [...]

Här uttrycker pedagogen en tillsägelse till två barn som skrattar när Lotta uttrycker orden. Här kan det tolkas som att vikarien dämpade eventuella negativa känslor som kanske uppkom hos Lotta. Vikarien vände sig till de som skrattat och tystade ner dem genom att uttrycka ordet "hörru" i betonad röst. Barnen svarar med att först smått fnittra och sedan tystnar de efter andra tillsägelsen. Samtidigt som tillsägelsen skulle kunna dämpa Lottas känslor, skulle den kunna skapa negativa känslor hos den som blev tillsagd. Dock tolkar vi att de tillsagda barnen inte uttryckte någon form av obehag genom ord eller kroppsspråk, utifrån tillsägelsen. Till synes kan det därför tolkas i det här fallet att negativa känslor dämpades hos det utsatta barnet, dock inte på bekostnad av de tillsagda barnen.

Tilltal genom uppmuntran, bekräftelse och beröm.

En aspekt som förekom i pedagogers tilltal till barn, var att uppmuntra barnet på olika sätt. Bland annat uppmuntra att utföra något, det vill säga en instruktion eller direktiv. Under ett rörelsepass uttryckte pedagogerna ett flertal meningar av direktiv, som exempelvis “Nu flyger vi” och “Nu snurrar vi fort”. Här skulle det kunna tolkas som att pedagogerna tilltalar barnen på detta sätt för att vara delaktiga i aktiviteten och på så sätt samspela med barnen. Dock tolkar vi det som att pedagogerna uttryckte dessa direktiv med en uppmuntrande röst, vilket gör att det kan tolkas som att pedagogerna uppmuntrar barnen till att utföra fysisk aktivitet genom att ge direktiv. Under påklädnings situationerna upptäckte vi att pedagogerna ofta tilltalar barn genom att uppmuntra och berömma barns utseende eller kläder. Ett exempel på detta är ett barn som under en samling räckte upp handen och berättade att det har fått nya skor. Pedagog uttryckte med exalterad röst; “Har du fått nya skor!”. Vanligen förändrades pedagogers tonläge till att bli ljusare, när barnen visade något klädesplagg. Vidare kan det reflekteras över hur uppmuntran av barns utseende påverkar barns identitetsutveckling jämfört med beröm av barns lärandeprocesser. Detta kommer att diskuteras vidare under diskussionen. Ibland tilltalades barnen genom att pedagoger bekräftade vad de gjorde, ofta i kombination av en uppmuntran. Exempelvis, “Vad bra att du stängde dörren” eller “Men vad bra att du klätt på dig”. Samtliga pedagoger var eniga i intervjuerna om att uppmuntran är viktigt såväl för barnen som för pedagogerna. En pedagog uttryckte det viktigt att bli sedd, få bekräftelse och att få höra att något är bra även om det inte blev som planerat. Samtliga pedagoger uttryckte att utmaningar, uppmuntran och positivt bemötande bidrar till att barn växer och att deras självkänsla och självförtroende byggs. Ett exempel på detta, var ett barn som trädde fram till en pedagog och uttryckte att han dragit upp dragkedjan på sin jacka. Pedagog svarade med att säga “Det gick ju bra idag”. Barnet berättade att det varit klurigt men att han dragit upp dragkedjan, varpå pedagog svarar med “Ja men du har ju jobbat på det”. Det kan förstås som att pedagogerna använde sig av uppmuntrande ord som ett sätt att kommunicera med barnen. Utifrån det pedagogerna har uttryckt vid intervjuerna gällande deras förståelse för att uppmuntran leder till att barnen växer i sin personliga utveckling, tolkar vi exemplet som att pedagogerna innehar ett förhållningssätt av att berömma och uppmuntra barn i sin process av att lära sig att klä på sig.

Tilltal genom suckar

Suckar förekom även i pedagogers tilltal till barnen på olika sätt. Främst skedde detta vid påklädningssituationer där pedagogerna såväl i kommunikation med barnen som inför varandra och för sig själva uttryckte suckar på olika sätt. Nedan kommer exempel på detta.

Det är en påklädningssituation och de flesta barnen har kommit ut. Kvar i rummet är en pedagog och några barn. Pedagogen har på sig utebyxor och en tjock tröja. Hon hjälper ett barn med barnets utebyxor och vänder sig sedan till barnet Terese, som inte fått på sig alla ytterkläder ännu. Pedagogen uttrycker att barnet ska försöka hoppa i byxorna själv. Frågar sedan om Terese har försökt få på sig jackan. En vikarie kommer in i hallen och följande konversation sker:

Pedagog: ((tittar på Terese och säger med ömkande röst))Men hur går det Terese?

Terese: ((Tittar på pedagogen))

Pedagog: ((Suckar och närmar sig Terese)) Det här blir ju...du får ta...så vi kommer ut...(suckar) ((går fram och hjälper Terese ta på sig kläderna))

Terese: ((drar upp dragkedjan på jackan))

Pedagog: ((tittar på Terese)) Hörru Terese, NU vill jag att du kommer ut här. Jag är så svettig ((suckar))

Vikarie: ((kommer in i rummet)) Inte stressa...

Här visas pedagogers suckar i tilltalet till barnet. Pedagogers suckar kan tolkas som frustration, trötthet, otro till barns förmåga, eller irritation. Händelsen skulle kunna tolkas som att pedagogen uttrycker sin frustration över att barnen inte kommit ut ännu. Detta exempel kan samtidigt tolkas som att pedagogen endast är varm, för vilket hon suckar och inte på grund av frustration. Flertal pedagoger beskrev i intervjuerna att just påklädning upplevs som ett stressmoment, eftersom det ofta är stora barngrupper och få personal. Detta ligger till grund för att vi i detta exempel tolkar det som att pedagogen uttrycker frustration.

Några pedagoger gav uttryck för att de vill låta barnen pröva att klä på sig själva, eftersom de växer av det, samt att självkänslan växer när de klarar av det, men att en god struktur krävs för att det inte ska bli ett stressmoment. En pedagog uttryckte att pedagogerna bär ansvaret för om påklädningssituationerna blir ett stressmoment som uppstår och anser att det är upp till pedagogerna att strukturera upp på ett bra sätt, för att inte alla barn ska hamna i hallen samtidigt,

under påklädning. Tidspresen blir en stor utmaning för pedagogerna, vilket vi tolkar kan leda till att sådan frustration kan uttryckas i suckar som exemplet visar.

Olika sätt pedagoger benämner barn

Det framkom att pedagogerna benämner barn på olika sätt. Bland annat förekom uttryck och antydningar som kan tolkas tillhöra uttryck gällande att barnen är eller agerar på ett visst sätt. Dessa benämningar uttrycktes genom ord, röster, kroppsspråk, tonlägen och dylikt. Exempel från observationen på benämningar var uttryck som "Du är för go" och "Du är en snäll kompis". Ett annat exempel är ett barn som kom fram till en pedagog vid en påklädning situation och hade utebyxor på sig. Pedagog uttryckte att barnet tagit på sig byxorna bak och fram. Strax därefter tog pedagog upp barnet i sin famn och uttryckte i förställd, ljus röst, "Men hej lille bebisen. Hej lille bebisen". Detta samtidigt som pedagog gungade barnet fram och tillbaka i famnen. Följande exempel visar på när en pedagog uttrycker att ett barn är gullig, vilket kan tolkas som en positiv benämning och positiv uppmuntran.

Benämning; Vad gullig du är

Det är samling. En pedagog sätter sig på golvet bredvid samlingsmattan och har en kopp kaffe i handen. Följande sker mellan pedagogen och ett barn:

Pedagog: Nu sitter jag här med kaffe, det är inte så bra ((tittar sig omkring))

Barn: ((reser sig upp och hämtar en liten stol)) Du kan ha den här

Pedagog: ((tittar på barnet och ställer sig upp)) åh Vad gullig du är ((sätter sig på stolen))

Barn: ((sätter sig på mattan))

Detta exempel kan visa på hur en pedagog uttrycker att ett barn är på ett visst sätt och på så sätt benämner barnet och hennes identitet. Pedagog uttrycker "Vad gullig du är", vilket kan tolkas som ett påstående, där pedagog talar ut över barnet att hon är gullig. Detta uttryck skulle kunna vara ett utbyte i relationen, baserat på anknytningen barnet och pedagog har, där barnet avser att hjälpa pedagog. På så sätt behöver nödvändigtvis inte benämningen innebära att barnet uppfattar uttrycket som en benämning på hennes identitet. Detta uttalades i samband med att barnet utför en tjänst, nämligen att hämta en stol åt pedagog. Den händelsen skulle kunna tolkas som att barnet utfört något snällt för någon annans välmående. Med detta som förståelse, tolkar vi det som att barnet skulle kunna ta till sig ordet av att vara gullig och snäll

och på så sätt få en identitet av att vara hjälpsam. Det förekom även att pedagoger benämnde barn som kunniga, med en förmåga att klara av det de företar sig. Följande exempel visar på en sådan situation:

Benämning; jag känner dig, du kan

Det är en påklädningssituation. En pedagog sitter med ett barn, vi kallar Emma. De samtalar om ytterkläderna. Vad barnet uttrycker, missade vi att fånga upp. Pedagogerna uttrycker följande:

Pedagog: ((tittar på Emma)). Jag känner dig Emma, jag vet att du kan nästan allting...

Pedagogen uttrycker till barnet att hon klarar av att utföra det som barnet enligt vår tolkning, innehar en misstro att kunna klara av. Med tanke på att vi som observatörer inte fångat upp vad barnet uttryckte, kan det förstås som att barnet inte alls uttryckt misstro gällande sin förmåga. Exemplet skulle likväl kunna tolkas som att barnet eventuellt uttryckt en ovilja att klä på sig själv, trots medvetenhet om att hon besitter förmåga att utföra detta. Dock utifrån det pedagogerna gav uttryck för, har vi valt att tolka det som att pedagogerna uppmuntrar barnet att se sig som kompetent. Denna benämning skulle kunna leda till att barnet uppmuntras i sin tilltro till sin egen förmåga, vilket skulle kunna leda till att trygghet i identiteten stärks. Uttryck som vi tolkar vara i negativ klang, gällande vad barn gör i kombination med en kommentar på hur barnet klarar av det, var även något som förekom. Exempelvis vid påklädning förekom uttryck som "Du klär på dig lite konstigt", "Det går dåligt för dig att klä på dig" och "Det går inte för du bara håller på och krånglar". När pedagoger ger uttryck för detta, skulle det kunna tolkas som en antydning signaleras till barnet att det inte är dugligt i sitt utförande. På så sätt tolkar vi det som att pedagogerna då benämner barnet som inkompetent. Samma uttryck skulle samtidigt kunna visa att pedagogerna delger information till barnen om att utförandet inte fullt lyckats, vilket kan ses som vägledning i barnets process att anamma förmågan att klä på sig själv. Här blir inte uttrycket lika negativt. Fler exempel på antydningar som kan tolkas kopplas till identitet, personlighetsdrag och agerande, förekom vid några tillfällen. Exempelvis förekom uttryck som "Du lyssnar inte" och "Det var ett misstag att sätta er två bredvid varandra". Nedan kommer två exempel direkt efter varandra, som visar på detta.

Benämning; Du bara pratar och pratar

Det är en påklädningssituation och pedagogerna har hjälpt några barn med sina ytterkläder genom att ge direktiv över vad de bör göra härnäst. En pedagog sitter längst upp, i mitten av den avlånga hallen. Bakom pedagogen sitter Wendy med utebyxorna i handen. Följande sker:

Pedagog: ((vänder sig om och tittar på Wendy)) Men du Wendy... det går dåligt för dig att ta på dig kläder. Du bara pratar och pratar...

Benämning; Hur ska det gå för er?

Under påklädningssituationen har de flesta barnen nu blivit klara och rör sig utåt. Två barn, Tim och Joel sitter längst ner i hallen och pratar med varandra, medan de långsamt klär på sig ytterkläderna. En pedagog riktar sig till dem och uttrycker, i till viss del skarp ton, att om de ska med till skogen är ett förslag att de klär på sig. Sedan fortlöpte påklädning av barnen och pedagogen riktade inte sin blick till Tim och Joel förrän en liten stund senare. Då sker följande:

Pedagog: ((upphör med att hjälpa ett barn och tittar på Tim och Joel))

Hur ska det här gå i förskoleklass? Ni kommer ju aldrig komma ut!

Tim: ((klär på sig byxorna))

Joel: ((Klär på sig jackan))

I dessa två exempel uttrycker inte pedagogerna direkt att barnen är på ett visst sätt. Dock kan det tolkas som att pedagogerna antyder olika saker gällande barnens identitet i sin benämning. Det kan tolkas som att pedagogerna har en bild av barnen som okoncentrerade, eftersom de är upptagna med att samtala och påklädningen inte sker i den takt pedagogerna tycks önska. Samtidigt kan det förstås som att pedagogerna inte har en bild av barnen som okoncentrerade, där uttrycket istället ligger till grund för eventuell frustration över att barnen inte kommit ut. Det vill säga, om så är fallet kan det förstås som att pedagogerna inte påvisar en specifik statisk bild av barnet. Det andra exemplet visar på en pedagog som uttalar "Hur ska det gå för er i förskoleklass" följt av påståendet "Ni kommer aldrig komma ut". Här kan det likväl tolkas som att pedagogerna endast uttrycker frustration över att barnen inte kommit ut i den tid pedagogerna önskat. Vi tolkar det som ett negativt uttryck över barnen, utifrån att det innehåller en förutsägelse att barnen kommer inneha svårigheter att klara sig i framtida skolår. Huruvida barn är mottagliga för antydningar och hur detta kan påverka barns identitetsbild är oklart. Kroppsspråket är en del av det pedagogerna kommunicerar och inte enbart tal. På så sätt kan det

tolkas som att pedagogens kroppsspråk kan poängtera en antydning såväl för de uttalade direkta orden som indirekta.

Pedagoger talar om barnen

Under observationerna kunde vi urskilja att pedagogerna talade om barnen på olika sätt. Detta förekom främst kollegor sinsemellan, men även till oss som observatörer. Vid några tillfällen talade pedagogerna över huvudet på barnen. Ett exempel på pedagoger som talar om barnen med varandra är efter en påklädningssituation. Alla barn har gått ut och två pedagoger håller nu på att klä på sig sina ytterkläder. Medan de klädde på sig ytterkläderna uttryckte den ena pedagogen till den andra att "vissa barn är besvärliga vid påklädningen". Den andra pedagogen svarade med att säga att "det är svårt att veta vad man ska ha på sig under den här årstiden". Nedan kommer två exempel presenteras, där den ena visar på hur pedagoger talar om barnen över huvudet på barnen och den andra visar på benämning gällande ett barn inför oss som observatörer:

Pedagoger talar över huvudet på barnen

Det är en påklädningssituation. Pedagog 1 har samtal med ett barn som ska klä på sig sina ytterkläder. Barnet har sina utebyxor i handen och står vid pedagogen. Så småningom kliver pedagog 2 in. Följande konversation sker:

Barn: ((tittar på pedagog 1)) Jag kan inte...

Pedagog 1: ((tittar på barnet)) Nej men du försöker och så hjälper jag sen.

Pedagog 2: ((kommer in, tittar på pedagog 1 och barnet)) Hur går det?

Pedagog 1: ((fortsätter titta på barnet och uttrycker i till viss del stressad röst)) lite problem med byxorna...

Pedagog 2: ((går mot ett annat rum)) Nej men man ska inte ha bråttom!

Pedagog 1: ((med till viss del nonchalant röst)) Precis, det är ingen tävling...

Här visas en kommunikation mellan två pedagoger som gäller ett barn. Det kan vara väsentligt att tänka på att vi som observatörer tolkar det som att pedagog 1 upplever stress eller frustration, men det behöver inte betyda att det var så de inblandade upplevde det. Situationen skulle kunna tolkas som att pedagogerna endast uppdaterar varandra var de befinner sig i påklädningssituationen, utan reflektion kring att de avser tala över huvudet på barnet eller upplever stress.

Dock utifrån intervjuerna framkom det att pedagoger upplevde påklädningsituationen som ett stressmoment, som nämnts tidigare, vilket ligger till grund för att vi tolkar det som att pedagog 1 upplevde stress och frustration över att barnet inte fått på sig kläderna. Pedagog 2 svarar med att uttrycka att det inte är bråttom, vilket kan tolkas som att pedagogen försöker avleda pedagog 1 i sin frustration eller stress. Det kan reflekteras över huruvida pedagogens benämning till barnet i den eventuella frustrationen och upplevelsen av stress, påverkar barnets upplevelser av sig själv. Här skulle pedagogernas tal kunna påverka barnet i att barnet uppfattar sig själv som okunnig i och med att barnet inte motsvarat pedagogens förväntan.

Pedagoger berättar om barnen för oss observatörer

Det förekom även att pedagoger uttryckte tankar och synpunkter om barnen till oss som observatörer, som även här kan tolkas tillhöra identitetskategori eller personlighet. Ett exempel på detta var en pedagog som urskiljde i sin berättelse att den minsta i barngruppen är talför och uttryckte en förvåning över dennes talförmåga trots sin ålder. Ett annat exempel är när en pedagog berättar om att barngruppen delas upp på samlingen, inför att en samling ska äga rum. Med en suck berättade pedagogen vidare att orsaken till detta var att det inte är möjligt att ha alla barn i samma rum. Ett annat exempel är en påklädningsituation där alla barn hade klätt på sig och gått ut. Då vände sig en pedagog till oss som observatörer och uttryckte: "När de inte ens får fötterna i skorna är man färdig att bryta ihop". En annan pedagog uttryckte "Rena träningspasset". Nedan kommer ett exempel som visar på hur en pedagog berättar om barn.

Pedagog berättar; han är inte den typen

Barnen har börjat leka fritt i rummet på morgonen. Det finns sammanlagt tre pedagoger på plats, varav en är vikarie. Några barn sitter på bilmattan på golvet intill matbordet. De leker tillsammans och en av pedagogerna går fram till en pojke bland barnen på bilmattan och kramar denne. Sedan går hon fram till en annan pojke bland barnen. Följande sker:

Pedagog: ((går fram till en pojke)) Får jag en kram av dig också?

((sträcker sig för att krama pojken))

Pojken: ((slingrar sig ur kramen))

Pedagog: ((skrattar lite och går till oss observatörer)) Han är inte den kramiga typen...Men Tore är det. Igår på mellis satt han och höll min hand. Och då började han stryka handen så här ((stryker på handen och uttrycker ett ååh ljud)).

Här kan det tolkas som att pedagogen delger en berättelse från sin vardag gällande hennes möten med barn. Det kan förstås som att pedagogen ger uttryck för den relation hon har till barnet, som ligger till grund för uttalandet gällande hur barnen är. Pedagogen benämner det ena barnet som “inte en kramig typ”, medan det andra barnet enligt pedagogen är det. Det kan tolkas som att pedagogen befäster sin bild av barnet, genom att sprida det vidare. Exemplet tolkar vi, visar på uttryck där pedagogen benämner att barn är på ett visst sätt, vilket kan låsa barnet att själv anamma den bilden i sin självuppfattning. På så sätt kan det förstås som att pedagogers bild av barnen och dess identitet kan influera utfallet av tilltal och benämningar. Vid intervjuerna framkom det även att pedagogerna uttrycker såväl positiva som negativa känslor när de ska beskriva barngruppen. Samtliga uttryckte positiva benämningar gällande gruppen som helhet, dock inledde de beskrivningen på olika sätt. Några pedagoger beskriver och benämner barngruppen som en trygg och härlig grupp, med barn som är hänsynstagande. Andra pedagoger inledde med att först uttrycka att gruppen består av barn med behov som sticker ut, eller som uttryckte, enligt vår tolkning, en viss frustration över att vissa barn inte fungerar ihop. Något vi urskilde i intervjuerna var att någon pedagog beskrev barngruppen som till viss del svår att hantera, med stora behov. Medan en annan pedagog beskrev samma barngrupp med att endast uttrycka att det var en härlig barngrupp. Här kan det tolkas som att den bild pedagoger har av barnen och barnens identiteter kan påverka hur pedagogen upplever barngruppen. Det i sin tur kan påverka utfallet i pedagogers bemötande. Enligt vår tolkning kunde vi urskilja ett samband mellan dessa beskrivningar av barngruppen och pedagogers förhållningssätt, agerande och tilltal till barngruppen. De pedagoger som uttryckte positiva ord över barngruppen vid intervjun upplevdes, enligt vår tolkning, mer lugna och mjuka i sitt tilltal till barnen, medan de pedagoger som uttryckte ord i negativ klang om barngruppen upplevdes mer stressade, med tilltal i negativ klang i barngruppen. Samtidigt kan det förstås som att pedagoger endast är olika till sitt sätt att bemöta barnen och att de själva inte upplever sig varken stressade eller mjuka i sitt bemötande. Vidare kommer vi redogöra för vad pedagogerna i intervjuerna uttrycker är betydelsefullt i bemötande av barnen.

Pedagoger delger sina reflektioner kring bemötande av barnen

Samtliga pedagoger uttrycker gemensamt att en viktig faktor i bemötande av barn, är att de känner sig sedda och omtyckta för den de är och inte för vad de presterar. En annan viktig aspekt som lyftes upp var att barn ska känna sig trygga när de talar med pedagogerna. En pedagog förklarar att hon anser det viktigt att barnen får med sig den levnadsregel pedagogen själv följer, vilket är “Som jag vill bli bemött ska jag bemöta andra”. En annan pedagog

uttryckte att ömsesidig respekt är viktigast i pedagogers bemötande av barnen. Denna pedagog förklarar att genom att ge respekt till barnen kommer barnen visa respekt tillbaka. Pedagoger poängterar även ett önskvärt förhållningssätt av att tänka att det pedagoger säger inte är viktigare än det barnen säger. Några pedagoger stryker under att de anser det viktigt att som pedagog vara bestämd och tydlig med var man står, och att även vara enade i förhållningssättet i bemötandet. Detta kan förstås som att pedagogerna anser att bemötandet är viktigt för barns personliga utveckling och att de har en önskan att bemöta barnen väl, och på ett likartat sätt. Utifrån observationerna och intervjuerna framkom det även att pedagogerna är olika till såväl bemötande, som tilltal av positiv klang som negativ klang. Samtliga pedagoger uttrycker, genom intervjun, att de känner sig otillräckliga när de inte hinner eller kan möta upp barnens behov, vilket flertal pedagoger beskrev sker varje dag. En pedagog berättar att hon känner sig otillräcklig när alla barnen behöver pedagogens tid, och att barngruppen är för stor, vilket leder till att pedagogerna inte hinner bemöta alla barn så pass mycket som hon önskar. Detta förklarar de, skapar stressmoment i vardagen, som de anser att barnen känner av. Enligt vår tolkning, utifrån observationerna, kan det förstås som att denna stress och otillräcklighet pedagoger känner kan ta sig i uttryck i deras bemötande och tilltal till barnen. På så sätt kan denna känsla av otillräcklighet och pedagogernas olikheter bidra till ett mer ojämnt arbetssätt gällande bemötandet av barn i förskolan.

Pedagoger beskriver betydelsen av uppmuntran för det pedagogiska arbetet

Alla intervjuade pedagoger gav uttryck för att uppmuntran för såväl barn som pedagoger är viktigt för det pedagogiska arbetet. En pedagog förklarar att hon tror att "Barn behöver få höra att de är duktiga, eftersom det är så stressigt idag". Pedagogerna poängterar vikten av att barn får känna att de kan, vilket hon menar leder till stärkt självkänsla. En annan pedagog beskrev att positiva känslor uppstår när hon får beröm och uppmuntran av kollegor, och att negativa känslor uppstår när hon får höra att hon inte gjort rätt. Pedagogerna förklarar att utmaningar och uppmuntran stärker självförtroendet, samt att påvisande av lärandet är uppmuntrande. Samtliga pedagoger uttryckte att uppmuntran leder till att barn växer som personer. Nedan visas ett exempel på en pedagog som beskriver betydelsen av uppmuntran för det pedagogiska arbetet:

Pedagog: Det är viktigt... uppmuntran betyder väldigt mycket för du blir sedd och får bekräftelse på att det du gör är bra. Det behöver barn för att växa...((paus))

[...]

Att man hela tiden får höra uppmuntran gör att barnen växer. Glömmer man bort att uppmuntra, då tror jag man får barn som inte växer i självkänsla och självförtroende. Tror jag... ((paus)) För självkänsla och självförtroende är väldigt viktigt att man har..

Pedagogerna ger uttryck för att uppmuntran är viktigt såväl för barnen som för dem själva. Samtliga uttrycker att uppmuntran bidrar till att växa som person. På så sätt kan det tolkas som att barn får tillväxt i sin identitetsutveckling av uppmuntran. Med detta som grund kan det förstås som att pedagogerna själva är medvetna om den makt orden i uppmuntran besitter. Samtidigt kan olika situationer och aspekter skapa stressmoment och hinder för att bemötandet i enlighet med detta främjas.

Pedagoger definierar positivt och negativt tilltal

För att förstå hur pedagogerna upplever och definierar positivt och negativt tilltal, ombads de beskriva vad de anser respektive positivt och negativt tilltal är. En sida av positivt tilltal, tycker några pedagoger är när de uttrycker positiva ord gällande det barnen gör, säger och känner. Ett exempel som lyftes var ett barn som beskrevs som rörigt, där pedagogen med sitt arbetslag, bestämt att fokusera på att förstärka det positiva barnet gör istället för det negativa. Detta genom att använda sig av positivt tilltal, där de uttrycker beröm eller uppmuntran som "vad duktig du är", när barnet utförde något. Några pedagoger beskrev det viktigt vid positivt tilltal att inte endast bekräfta det barnen gör utan även att se och stärka barnen som individer genom positivt tilltal. Definitionen på sådant tilltal menade de kan vara ett leende, en blick eller en liten klapp, och även att uttala barnens namn när de uttrycker beröm i syfte att barnet ska kunna ta åt sig på ett bättre sätt. Gällande negativt tilltal uttryckte några pedagoger att det ibland förekommer, med förklaringen att pedagoger kan brista och att rösten höjs inför flera barn. De anser att barnen bör tas åt sidan, för att tillrättavisning bör, enligt dem, inte ske inför flera barn. De tycker även att tillrättavisning bör ske på ett bra sätt där inte för mycket skuld läggs på barnet så att barnet på så sätt känner sig misslyckat. En pedagog beskrev negativt tilltal som när pedagogen "Idiotförklarar ett barn". En pedagog uttryckte ett exempel från sin egen tid som praktikant, där en pedagog tagit fram ett pyssel som ett barn skapat och inför alla uttryckt att det var dåligt gjort.

5. DISKUSSION

Eftersom utfall av studier och dess resultat kan påverkas av den valda metoden och vilka metoder som utslöts, därför inleds diskussionen med att den valda metoden diskuteras (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Därefter kommer studiens resultat i förhållande till betydande tidigare forskning som presenterats diskuteras, och till viss del analyseras. Den centrala utgångspunkten för diskussionen är främst de huvudteman som studien utgått från, nämligen pedagogers tilltal och benämningar, pedagogers bemötande, pedagogers reflektioner kring ordens betydelse, samt hur pedagogers tilltal och bemötande kan förstås i förhållande till barns identitetsutveckling.

Metoddiskussion

Först kan det tas i beaktande att studien utgår ifrån hermeneutiken, det vill säga våra egna tolkningar. Detta innebär att studien blir subjektiv i sina tolkningar och därmed kan validiteten ifrågasättas. Studien grundas på vår föreställning om att ord påverkar den personliga utvecklingen, vilket även här resulterar i att studiens utformande blir subjektiv. Studiens utfall hade kunnat se annorlunda ut om vi istället utgått från en mer objektiv ansats. På så sätt hade vi inte varit lika låsta till vår egen uppfattning och selektiva i utförandet av studien, utan varit mer öppna i vår utgångspunkt för nya perspektiv. Vi har valt att basera vår studie på kvalitativ metod, där vi utfört observationer. Om studiens syfte hade varit att upptäcka kvantifierbara underlag, skulle kvantitativ forskningsmetod kunnat erfordras. På detta sätt skulle vi kunna få statistiska svar på exempelvis hur ofta positivt respektive negativt tilltal förekommer i förskolan. Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström (2013) betonar att det finns utmaningar, för validiteten av en studie vid observationer. Utmaningarna ligger i att det är enligt dem omöjligt att som forskare undvika helt att påverka den situation som observeras. Som icke deltagande vid vår observation, kan det reflekteras över huruvida individerna som observerades, påverkades av att vara iakttagna. Det kan även ha påverkat barnen att vi var två stycken som satt och observerade på samma gång, eftersom det inte tillhör deras naturliga vardag att två vuxna sitter och antecknar det som sker. Ipad användes för att anteckna det vi såg under observationerna. Det kan dock diskuteras huruvida metoden att anteckna det som sägs och det vi ser, är sanningsenlig då det är svårt att hinna med att se allt som händer och hinna anteckna det. Om vi exempelvis valt videoinspelning som metod, skulle hela kontexten kunnat tas i beaktande, då det skapar möjlighet att kunna återkomma till händelsen ett flertal tillfällen (Eidevald 2013). Observation kan bidra till att vi som observatörer får en bild av hur det ser ut i verksamheten, utifrån våra tolkningar. Det som inte ges svar på är hur pedagoger upplever och

tänker om ord. Med det som grund valdes kvalitativa intervjuer som kompletterande metod. Urvalet för intervjun var två pedagoger från respektive förskola som möter barnen varje dag. Grunden för detta var att göra ett kvalitativt urval, utifrån att pedagogerna har personliga erfarenheter och kan på så sätt ha mycket att berätta om ämnet, oberoende av om de har utbildning eller inte (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Dock skulle exempelvis ett urval av endast förskollärare kunna ha gett ett annat utfall i resultatet, i och med att de då eventuellt har mer kunskap om bemötande, med utbildningen som grund. En kategori av personer ur ett urval kan på så sätt ge en större inblick i yrkesrollen utifrån den kategorin, vilket skulle kunna bidra till en djupare kunskap och förståelse för ämnet (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). Ett litet urval kan dock bli problematiskt eftersom studien då inte blir generaliserbar för alla förskolor och pedagoger (Eriksson, Barajas, Forsberg & Wengström, 2013). En annan aspekt att ta i beaktande gällande validitet av en studie, är under tiden studien pågått och hur stort urvalet varit. Det kan reflekteras över hur trovärdigt resultatet i denna studie blir i förhållande till tiden studien pågick. Hade observationen pågått under en längre period kan utfallet av resultatet sett annorlunda ut. Exempelvis hade vi som observatörer lärt känna pedagogerna och deras agerande på ett annat sätt. Det kan vara känsligt att vi som observatörer, drar slutsatser av pedagogers beteende och uttryck, baserat på den korta tid studien pågick. Forskaren kommer alltid stå inför val när en studie ska genomföras. Det viktiga är att vara medveten om att valen påverkar resultatet och att kunna motivera valen som gjorts (Franzén, 2014).

Pedagogers tilltal & benämningar i förskolan i förhållande till barns identitetsutveckling

Utifrån studien framkom det att pedagogers tilltal förekom på olika sätt, samt att de uttryckte olika benämningar eller antydningar gällande barns identiteter, som kan tolkas tillhöra såväl positiv som negativ klang. Vissa pedagoger tilltalade barn med exempelvis skarp ton, betonad röst och stressad ton. Generellt förekom främst positiva ord och uppmuntran som nämnts i studiens resultat. Mack och Smith (2006) hävdar att pedagogers sätt att tilltala barn påverkar deras identitetsutveckling. Av den presenterade tidigare forskningen har det även framkommit att pedagogers bemötande och förhållningssätt är av betydelse när barn formar sin identitet och jag-uppfattning (Mack & Smith, 2006, Broberg, Hagström & Broberg, 2012). Det framgick även att relationen mellan barn och pedagog spelar en betydelsefull roll utifrån hur pedagogers ord och bemötande tas emot. Det kan samtidigt reflekteras över huruvida barn får en lyckad identitetsutveckling endast baserat på de vuxnas ord. Det kan förstås som att barn genom alla tider utvecklats i sin identitet även om de utsatts för såväl positiva som negativa tilltal. Studien

svarar inte exakt på vilket sätt ord påverkar barn i sin identitetsutveckling, eftersom denna studie inte undersöker barns egna upplevelser eller följer upp barnen när de vuxit upp. Läroplanen för förskolan (2016) poängterar att pedagoger ska stödja barns identitetsutveckling. Det skulle kunna tolkas som att pedagoger här kan använda ordens makt ur positiv bemärkelse, att uttala ord som motiverar och som ingjuter självkänsla hos barnen, för att stödja deras identitetsutveckling. Exempelvis under studien framkom det att pedagoger uttryckte meningar till barn som "Du är en bra kompis" och "Du kan nästan allting". Ett annat exempel i studien var ett barn som hämtade en stol åt en pedagog, varpå pedagogen uttryckte att barnet var "gullig" som hämtade stolen åt henne. Det kan tolkas som att pedagogen uppmuntrade barnet att vara hjälpsam, vilket barnet senare kan identifiera sig med. Detta kan leda till att självförtroende hos barnet växer, och en positiv upplevelse av att vara hjälpsam ges. Det skulle även kunna tolkas som att det uttrycket kan påverka barn på ett sätt så att de får prestationsångest, eftersom de då eftersträvar att vara hjälpsamma för att få uppmuntran från andra (Mack & Smith, 2006). Mack & Smith (2006) anser att pedagoger helst inte ska uttala sig gällande barns identitet, eftersom det innebär förutsägande gällande barnens framtid. Det kan samtidigt ses som att barn i alla tider har utvecklats i sin identitet oberoende av hur de vuxna bemött dem. Det kan reflekteras över huruvida det finns högre ideal idag, gällande vuxnas bemötande av barn. Om barn skulle möta pedagoger som tilltalar dem på ett negativt sätt, skulle risken kunna innebära att de inte uppnår alla mål, eller att det tar längre tid för barnen att bli trygga i sin identitet, eftersom de inte har samma förutsättning i mötet med orden. Även om positivt tilltal och benämningar kan främja god utveckling av barns identitet, kan det reflekteras över huruvida samhället skulle se ut om alla var beroende av positiv uppmuntran för att tillväxt ska ske. Negativt tilltal kan innebära en utmaning för barn att erövra uppsatta mål för den personliga utvecklingen, det skulle samtidigt kunna sporra barnen att övervinna motgångarna. Om pedagogers ord påverkar, kan det vara relevant för pedagoger, att reflektera över vilka bilder de har av barnen i sin barngrupp och hur de tänker kring deras identiteter. Detta kommer belysas mer i nästa stycke.

Pedagogers perspektiv

I tidigare forskning belyses två perspektiv att betrakta en person utifrån, nämligen *punktuellt perspektiv* och *relationellt perspektiv* (Tellgren & Arnér, 2006). Det kan tolkas som att det förhållningssätt, de pedagoger som under studien uttalar specifika benämningar över barnen har, kan benämnas som punktuellt perspektiv. Dock kan det reflekteras över huruvida dessa benämningar uttalades baserat på relation till barnen, med utgångspunkt i sammanhanget. På så

sätt skulle förhållningssättet kunna benämnas som relationellt perspektiv istället. En pedagog uttryckte, under intervjun att denne fått höra att vissa barn inte fungerar ihop, när de placeras i samma barngrupp och att dessa kom till hennes barngrupp. Pedagogerna uttryckte en förvåning över att dessa placerades i samma barngrupp utifrån, vad vi tolkar, den förutfattade bild av barnen som förmedlats till pedagogerna. Det kan tolkas som att de pedagoger som förmedlat denna bild, kan ha uttryckt sin bild av barnen utifrån den relation de har med barnen. Pedagogerna som får barnen, har ännu inte fått en relation till barnen, vilket leder till att det pedagogerna gav uttryck för kan tolkas visa på ett förhållningssätt utifrån ett punktuellt perspektiv. De benämningar av barnen som förekom under studien, skulle kunna tolkas utgå från en relation, där pedagogerna benämner barnen utifrån en förståelse för barnets sammanhang och den relation de har. Ett exempel från studien, var en pedagog som sa till ett barn att hon klarar allting, eftersom pedagogerna känner barnet. Dock så anser Stentoft och Valero (2009) att antaganden om barns identitet och att ha en statisk bild av barnen och deras beteende, bör undvikas. Detta eftersom en statisk bild av barnen, kan leda till ett låst tankesätt gällande barnens identitet, som inte ger barn möjlighet att påverka sin egen identitetstillhörighet (Stentoft & Valero, 2009). Vi tänker att det samtidigt kan förstås som att barn inte alls påverkas av huruvida pedagogerna har en statisk bild av barnen. Det vill säga, barn behöver nödvändigtvis inte vara bundna till den identitetsbild pedagogerna har av barnet, utan har möjlighet att forma sin egen framtid och identitet. Dock om identitetsutvecklingen är av värde för barns första år, blir det väsentligt för pedagogerna att stödja den. På så sätt påverkar pedagogernas syn på barns identitetsutveckling, utfallet av hur de kommer stödja den, vilket kommer diskuteras under nästa stycke

Pedagogers syn på barns identitetsutveckling

Det finns delade meningar gällande barns identitetsutveckling och huruvida den är dynamisk eller statisk, samt om den är av värde under barns första år. Pedagogerna kan ha ett förhållningssätt till barns identitetsutveckling utifrån utvecklingsperspektivet eller interaktionsprocess utifrån kontext. Beroende på vilket perspektiv som anammats av pedagogerna i förskolan, kan utfallet av pedagogernas bemötande, i förhållande till barns identitetsutveckling se olika ut. Vid utvecklingsperspektivet, spelar inte den sociala eller kulturella kontext barnet befinner sig i samma roll, i barns identitetsutveckling. I studien kunde vi se, att olika benämningar över barnen förekom, som kan tolkas påverka barnen i sin identitetsutveckling. Exempelvis uttryckte en pedagog "Hej lille bebisen" till ett barn som klätt på sig sina kläder bak och fram. Denna mening kan tolkas innehålla antingen ett ömhets ord där pedagogerna utifrån relationen, busade med barnet och uttryckte ömhetsord. Det kan även tolkas som att detta uttryck kan påverka

barnet i att identifiera sig som liten och oförmögen att utföra uppgiften själv. Vid utvecklingsperspektivet, blir dessa kommentarer inte av värde för barnets identitetsutveckling. Här kan uttrycket tolkas som ett sätt att bygga relation med barnen genom att uttrycka ömhetsord. Uttrycket kan skapa en större anknytning, samt positiva upplevelser av bemötande hos barnet (Broberg, Hagström och Broberg, 2012). Ses barns identitetsutveckling däremot utifrån interaktionsprocess utifrån kontext, blir pedagogens roll betydande för barnens identitetsutveckling, eftersom de är en del av barns dagliga kontext. Samtliga pedagoger gav uttryck för att uppmuntran och beröm är grunden till att barn växer som person. Pedagogens roll är att stödja barn i sin identitetsutveckling, självkänsla, självförtroende och självuppfattning (Skolverket, 2016). I detta blir pedagogens syn på barns identitetsutveckling betydande för utfallet av hur stödet ges. Ses barns identitetsutveckling utifrån utvecklingsperspektivet, blir det väsentliga att stödja barns allmänna utveckling som individ, där gradvis ökning av livserfarenheter och självmedvetenhet inväntas. Ses barns första år däremot som den tid då grunden läggs gällande deras identitetsutveckling, blir den tiden däremot viktig för pedagoger att ta vara på (Puroila & Estola, 2014). I detta spelar pedagogens bemötande en stor roll vilket kommer diskuteras vidare i nästa stycke (Pramling Samuelsson & Williams, 2015).

Pedagogers bemötande påverkar barns identitetsutveckling

I studien förekom det att barn fick ord uttalade över sig som exempelvis, "Du är snäll" och "Du är en bra kompis". Det förekom även olika sorters antydningar som exempelvis, "Du bara pratar och pratar" och "Hur ska det gå för er i förskoleklass, ni kommer aldrig komma ut". Dessa ord skulle kunna tolkas som ord tillhörande identiteten. Mack & Smith (2006) hävdar att ord som tillhör barns identitet påverkar såväl deras självuppfattning som framtida prestationer. Det innebär att pedagoger som bemöter barn med en mening som "Hur ska det gå för er i förskoleklass, ni kommer aldrig komma ut", kan inge en självbild hos barnet som oduglig, med oförmåga att klara av att utföra olika saker. Framförallt när ord uttrycks ett flertal tillfällen över ett barn, kan barnet identifiera sig mer och mer med det uttalade ordet (Mack & Smith, 2006, Puroila & Estola, 2014) . De intervjuade pedagogerna uttryckte gemensamt en önskan om att eftersträva ett sådant arbetssätt, att fokus inte ska läggas på det negativa barn utför, utan förstärka det positiva barn gör. På så sätt menar de att barnet får en positiv självkänsla. Jonsson (2016) förklarar utifrån struktureringsteorin att pedagoger är mer eller mindre medvetna om sitt eget bemötande. I tidigare forskning beskrivs det *praktiskt medvetna* och det *diskursivt medvetna*. Utifrån intervjuerna framkom det att pedagogerna strävar efter likartat arbetssätt gällande bemötande, där de reflekterar över detta inom arbetslaget. På så sätt kan det tolkas

som att pedagogerna under observationerna anammar ett förhållningssätt av att vara praktiskt medvetna. Samtidigt kunde det urskiljas att pedagogernas bemötande skilde sig åt. Att pedagoger bemöter barn på olika sätt är något som kan vara omedvetet (Jober, 2015). Vi tänker att pedagogers olikheter i bemötandet även skulle kunna ses som en tillgång. Detta utifrån att brett utbud av bemötande kan ge en bredare bild och större förståelse för olika sätt att bemöta. Det finns ingen garanti för att alla vuxna kommer att bemöta barn med positivt tilltal och uppmuntrande ord, livet ut. Om barn endast blir bemött med uppmuntrande ord, skulle det kunna leda till en osäkerhet gällande sin identitet, när de inte får samma bekräftelse i mötet med andra människor. Pedagogens uppdrag är att stödja barns utveckling av självständighet med en tillit till egen förmåga (Skolverket, 2016).

Pedagogers olikheter

Alla pedagoger är unika till sätt att agera, tala och vara och i sitt bemötande (Bergeling, 2001). Detta tar sig i uttryck såväl till uttryckssätt som förhållningssätt och synsätt. Detta var även något som observationerna visade på. Vissa pedagoger talade med lugn och mjuk röst medan andra pedagoger talade med skarpa toner. Vissa pedagoger talade lugnt och andra mer intensivt eller betonat. Här kan det förstås som att pedagogers olikheter till uttryckssätt, gällande toner och tonlägen är olika, men inte nödvändigtvis behöver betyda att de som talar exempelvis lugnt är mer glada än de som talar i skarp ton. Broberg, Hagström och Broberg (2012) hävdar att anknytningen mellan pedagog och barn är avgörande för hur ord som pedagoger talar, tas emot. Exempelvis vistades vi som observatörer på förskolorna under en kort tid, vilket innebär att vår tolkning av pedagogerna baseras på den korta tid studien pågick. Vi hade ingen relation till pedagogerna och fick på så sätt tolka deras uttryckssätt utifrån vad vi såg. En annan aspekt kan vara att barnen inte uppfattar pedagogerna på samma sätt som vi i studien uppfattade dem. Eftersom bemötandet kan tolkas utifrån den anknytning och relation de har till pedagogerna kan barnens uppfattning av pedagogerna skiljas från vår uppfattning. Är anknytningen god mellan pedagog och barn anser Broberg, Hagström och Broberg (2012) att barn inte tar åt sig negativt tilltal på samma sätt.

Barns utveckling av tilltro till sin egen förmåga som grund för identitetsutveckling

Pedagoger ska sträva efter att stödja barn i sin utveckling av att känna tilltro till sin egen förmåga, vilket kan anses ligga i linje med synsättet barn som kompetenta (Skolverket, 2016). Här blir även pedagogers barnperspektiv väsentlig för utfallet av hur detta tar sig i uttryck i förskolan (Jonsson, 2016). Ses barn som kompetenta kan utfallet bli att de får pröva själva och

på så sätt stärks i självkänsla, tilltro till sin egen förmåga, samt trygghet i sin identitet. Gällande dessa perspektiv, upplevde vi det som att det varierade bland pedagogerna hur detta tog sig i uttryck. Vid påklädning varierade det från pedagog till pedagog, huruvida barnen gavs möjlighet att själva reflektera kring valet av passande kläder att ta på sig, eller om pedagogerna direkt uttryckte hur barnen skulle klä sig. Detta kan tolkas som att barnen inte fick samma möjligheter att lita på sin egen förmåga, samt att vissa av pedagogerna agerade utifrån en syn på barnen som kompetenta och andra inte. Beroende på vilket perspektiv pedagogen innehar kan det påverka huruvida barnen antingen får ett mer låst tankesätt eller förmåga att tänka självständigt (Appelgren,2015). Det kan förstås som att barn kan urskilja att pedagoger är olika i sitt bemötande och att de eventuellt har olika bilder om barnen och deras identitet (Bergeling, 2001). Är barnet medveten om att en pedagog ser barnet som inkompetent, kan barnet agera i enlighet med den bild pedagogen har av barnet. Vet barnet att en annan pedagog har ett förhållningssätt av att se barnet som kompetent, kan barnet agera i enlighet med det, när den pedagogen är närvarande. Exempel på detta från studien, var en pedagog som lät barnen utföra påklädningen helt själva, vilket kan tolkas som att pedagogen har ett synsätt av barnen som kompetenta. Samtliga barn utförde påklädningen och pedagogen fanns där som stöd vid behov. En annan pedagog vid ett annat tillfälle, cirkulerade runt bland samma barn och hjälpte till med påklädningen frekvent. Detta innebär att samma barn som klätt på sig själv med en pedagog, inte utförde samma uppgift själv när en annan pedagog var närvarande. Att barn får känna sig kompetenta kan bidra till positiv tillväxt i deras identitetsutveckling, i och med att tilltron till sin egna förmåga kan växa (Emilson & Pramling Samuelsson, 2012). På så sätt skulle ett enat arbetslag, utifrån ett synsätt av att se barn som kompetenta, kunna främja barns identitetsutveckling.

Pedagogers roll som vägledande och stödjande

Pedagogens roll gällande barns identitetsutveckling kan ses som vägledande och stödjande. Att stödja och vägleda barn i sin identitetsutveckling ligger i enlighet med det uppdrag pedagoger har utifrån läroplanen (Skolverket, 2010). Rollen blir även stödjande i och med att pedagoger har möjlighet att stötta och främja positiva upplevelser för barnen gällande deras självkänsla och självbild (Puroila & Estola, 2014). Appelgren (2015) diskuterar beröm i barns processer i förhållande till beröm av barns personlighet. Beröm och uppmuntran kan vara tillvägagångssätt för att stärka barns självkänsla och främja positiva upplevelser av barnens självbild. Samtliga pedagoger som intervjuades, enades om att uppmuntran och beröm är viktigt för barns personliga utveckling och för att skapa glädje hos barnen i att vilja utvecklas och lära sig. Under

studien förekom det flera exempel där pedagoger berömde barns processer. Pedagogerna uttryckte meningar som, ”Du försöker i alla fall” och ”Du kan nu, för du har jobbat på det”. Ett exempel på detta var ett barn som uttryckt att det tidigare varit svårt att stänga dragkedjan på sin jacka, men som nu klarat av utförandet. Pedagogen berömde processen genom att bekräfta att barnet har jobbat på att lära sig detta. Det kan tolkas som att barnet, på så sätt fick en positiv upplevelse av sig själv, där tilltron till sin egen förmåga ökade. Även beröm i förhållande till barns personlighet förekom. Det förekom att pedagogerna uttryckte till flertal barn att de är en bra vän, samt gav beröm gällande barns utseende. Enligt Appelgren (2015) utvecklar barn ett mer låst tankesätt om de får beröm för sin personlighet än om de får beröm för sina processer. Det Mack och Smith (2006) menar är att ord, såväl positiva som negativa, kan bli ord som barn kan förknippa sin identitet med. Genom att pedagoger är praktiskt medvetna, kan de använda en förväntan av barnet som kompetent, som positiv vägledning och stöttning i barns identitetsutveckling. Detta kan resultera i att barnen ges möjlighet att pröva sin egen förmåga samtidigt som pedagogen finns tillgänglig att vägleda barnet där det behövs. I motsats till detta, tänker vi att det kan reflekteras över att pedagogens roll gällande barns identitetsutveckling betonas mer i dagens samhälle, i och med den läroplan som ligger till grund för verksamhetens utformning. Människor har alltid utvecklats i sin identitet oavsett om de får stöd från pedagoger eller ej. På så sätt kan det förstås som att pedagogers ord är av betydelse för barns identitetsutveckling i den bemärkelsen att det ger positivt stöd, men är inte livsavgörande.

Slutsats

Studien visar att pedagogers tilltal till barn kan ske på olika sätt och förstås ha inverkan på barns identitetsutveckling. Lätta, mjuka, skarpa och betonade röster, samt att meningar som “Du är en bra kompis” eller “Du bara pratar och pratar”, är övergripande exempel på hur detta tog sig i uttryck. Barn kan forma en identitetsbild, såväl positivt som negativt, baserat på bemötandet av andra, vilket innebär att pedagogers användning av ord kan ha inverkan på barns identitetsutveckling. Det framkom även att pedagoger ansåg positiva ord vara en förutsättning för främjande av identitetsutvecklingen. Genom medvetenhet kring detta, kan pedagoger arbeta gemensamt för att främja goda förutsättningar till barns identitetsutveckling. Det kan dock förstås som att barn i alla tider har utvecklats i sin identitet såväl positivt som negativt, oberoende av hur ord talats ut över dem. Förskolans uppdrag menar att barn ska utveckla en självständighet och tillit till sin egen förmåga. Detta kan tolkas innefatta ett oberoende av andra människors positiva eller negativa tilltal. Slutligen kan en slutsats dras att barns identitetsutveckling kan främjas av pedagogers tilltal och benämningar, men nödvändigtvis inte är avgörande.

6. REFERENSLISTA

Appelgren, Alva. (2015, november). Responsen sätter spår i hjärnan. *Pedagogiska magasinet*, 4. Tillgänglig: <https://pedagogiskamagasinet.se/responsen-satter-spar-i-hjarnan/>

Arnér, Elisabeth & Tellgren, Britt (2006): *Barns syn på vuxna. Att komma nära barns perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Bergeling, Ann-Sofie. (2001). "Du och jag fröken!" - pedagogiska möten mellan barn och vuxna på fyra daghem (Licentiatavhandling, institutionen för beteendevetenskap, Linköpings universitet) Tillgänglig: <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:763726/FULLTEXT01.pdf>

Broberg, Malin., Hagström, Birthe., & Broberg, Anders. (2012). *Anknytning i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur.

Bryman, Alan. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.

Engdahl, Ingrid., & Ärlemalm-Hagser, Eva. (Red.). (2015). *Att bli förskollärare*. Stockholm: Liber AB.

Emilson, Anette., & Pramling Samuelsson, Ingrid. (2012). Jakten på det kompetenta barnet. *Nordisk barnehageforskning 2012*. Tillgänglig: https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/emilsson_pramling_samuelsson_2012_jakten_pa_det_kompetenta_barnet.pdf

Eriksson Barajas, Katarina., Forsberg, Christina., & Wengström, Yvonne. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap*. Stockholm: Natur & Kultur.

Ernö, Mariann. (2005). *Att våga flyga; ett deltagarorienterat projekt om samtalets potential och förskolepersonals konstruktion av det professionella* (doctoral thesis, 19). Malmö: Holmbergs. Tillgänglig: http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/6707/AttV%25c3%2583f%25c3%2582%25c2%25a5gaFlyga_A4.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Fejes, Andreas., & Thornberg, Robert. (Red.). (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber AB.

Franzén, Karin. (2014). De yngsta barnen - exemplet matematik. I Annica, Löfdahl., Maria, Hjalmarsson., & Karin, Franzén (Red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (s.58-68). Stockholm: Liber AB.

Jober, Anna. (2015, november). Klassen framför allt. *Pedagogiska magasinet*, 4. Tillgänglig: <https://pedagogiskamagasinet.se/klassen-framfor-allt/>

Jonsson, Agneta. (2016). Förskollärares kommunikation med de yngsta barnen i förskolan: med fokus på kvalitativa skillnader i hur ett innehåll kommuniceras. *Nordisk barnehageforskning 2016*. Tillgänglig: <https://journals.hioa.no/index.php/nbf/article/view/1232/1499>

Lee, Raymond T. & Brotheridge, Céleste M. (2011). Words from the heart speak to the heart: A study of deep acting, faking, and hiding among child care workers. *Career Development International, Vol. 16 Issue: 4, pp.401-420*, Tillgänglig: <https://doi.org/10.1108/13620431111158805>

Löfdahl, Annica. (2014). God forskningssed - regelverk och etiska förhållningssätt. I Annica, Löfdahl., Maria, Hjalmarsson., & Karin, Franzén (Red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (s.32-43). Stockholm: Liber AB.

Mack, R-P. Faite., & Smith, G. Vernon. (2006). Make'em, Don't break'em; The power of words and labels. *Journal of Invitational Theory and Practice, 12, 37-45*. Tillgänglig: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ767000.pdf>

Norling, Martina. (2015). *Förskolan - en arena för social språkmiljö och språkliga processer* (Akademisk avhandling, Mälardalen University Press Dissertations No. 173 No. 173) Tillgänglig: <https://www.divaportal.org/smash/get/diva2:783021/FULLTEXT02.pdf>

Pramling, Niklas., & Pramling Samuelsson, Ingrid. (2010). Evolving activities and semiotic meditation in teacher-child interaktion around simple objects. *Educational & child psychology, 27(4), 22-30*.

Puroila, Anna-Maija., & Estola, Eila. (2014). Not babies anymore: Young children's narrative identities in Finish day care centers. *Springer Netherlands, Till 188-201*. doi: 10.1007/s13158-013-0096-z Tillgänglig: <https://link.springer-com.db.ub.oru.se/content/pdf/10.1007%2Fs13158-013-0096-z.pdf>

Skolverket. (2016). *Läroplan för förskolan. Reviderad 2016*. Hämtad från <https://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Stentoft, Diana., & Valero, Paola. (2009). Identities-in-action Exploring the fragility of discourse and identity in learning mathematics. *Nordic Studies in Mathematics Education, 14 (3), 55-77*. Tillgänglig: http://vbn.aau.dk/files/18725746/Stentoft-ValeroNOMAD14_3

Svenska Akademiens ordbok. (2004). *Tilltala*. Hämtad 2018-08-17 från https://www.saob.se/artikel/?unik=T_1311-0147.HfyS&pz=5

Svenska Akademiens ordbok. (1903). *Benämna*. Hämtad 2018-08-17 från <https://www.saob.se/artikel/?seek=ben%C3%A4mna&pz=1>

Svenska Akademiens ordbok. (2002). *Tala; tala om*. Hämtad 2018-08-17 från https://www.saob.se/artikel/?seek=tala+om&pz=1#U_T185_101602

Tellgren, Britt. (2004). *Förskolan som mötesplats - Barns strategier för tillträden och uteslutningar i lek och samtal* (Licentiatavhandlingar vid Pedagogiska institutionen 2) Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:134736/FULLTEXT01.pdf>

Vetenskapsrådet. (2017). God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wahlström, N. (2016). *Läroplansteori och didaktik*. (Andra upplagan). Malmö: Gleerup Utbildning AB.

Winther-Lindqvist, Ditte. (2009). Game Playing - Negotiating Rules and Identities. *American Journal of play*. Tillgänglig: <http://www.journalofplay.org/sites/www.journalofplay.org/files/pdf-articles/2-1-article-game-playing.pdf>

7. BILAGOR

Intervjufrågor:

1. Hur länge har du jobbat inom förskolan? Vad har du för utbildning?
2. Beskriv barngruppen, hur upplever du barngruppen?
3. Nämn situationer som kan uppstå i barngruppen som du tycker är svår?
  - (I påklädningssituationen)
  - (I fri lek)
4. Finns det situationer där du kan känna dig otillräcklig i barngruppen? Vilka?
5. Vad anser du fungerar bra i ert arbetslags bemötande av barnen? / Vad är du nöjd över i ert arbetslags bemötande?
6. Anser du att något kan förbättras i ert arbetslags bemötande av barnen? / Finns det något du tänker kan utvecklas? Och i så fall vad.
7. Hur tänker du kring bemötande av barnen, Vad anser du är viktigt i bemötande av barnen?
8. Vad betyder uppmuntran för det pedagogiska arbetet?